

კაჟა ეტჳისელო

კოლხური  
ფსალმუნები

100-ტომეული

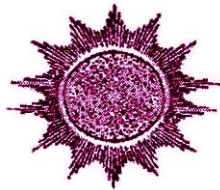


გამომცემლობა „ანკვარალი“  
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და  
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია  
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

# ჰაჰა ეჭრისული



## კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული  
100 ტომად

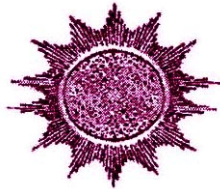
2020



საქართველოს მწიგნობართა, მეცნიერთა და  
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია  
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

# ჰაჰა ეჭრისული



## კოლხური ფსალმუნები

ტომი 25

2020



მთ. რედაქტორი

**იური პაპასშვი**

ეკონომიკურ მეცნიერებათა  
დოქტორი, პროფესორი,  
აფხაზეთის მეცნიერებათა  
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

---

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30  
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-832-8 (25 ტომი)



\* \* \*

**ვაჟა ებრისელი** დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმქანდა რა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნონებრებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გურბალთა, მცნონებრთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს გურბალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოზის მედლისა და „დიოკურია 2005“-ის, მშვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მშვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გურბალთა მცნონებრთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცნონებრთა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,



ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეგი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდავ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგია, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასაგვე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,  
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილა. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).





## კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუს-თვალს აპაკის და ბალაკტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შეგა-ღარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს ჩუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნე-ბის“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინანი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვა-ჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აპაკის, არც ბალაკტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბა-რი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, კელაზგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარ-გული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადაწვილ ტო-ტეზეზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლ-ხური უსაღმუნების“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული ლაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინებული, ღავიწყების ნაცარმომილი, არა მარ-ტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათთხემე-ტზე მებ საუკუნოვანი მითებით, ღებნდებითა და საოცრებე-ბით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუპეითბია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქ-რაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

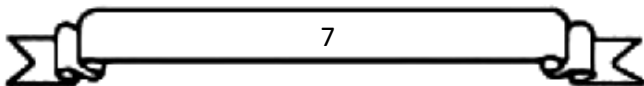
კონსიუმი კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგე-ლუჟაბი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღამიწვის ისტორია“.

### ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაკტიონ ტაბიკის პრემიის ღაურიატი, ჯუმბერ ღეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი





„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კახეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მამბიერ

(გაგრძელება)

ამ ლექსების წაკითხვისას ძალუმად გვეზმანება გმირ წინაპართა სხივნათელი სახეები და თითქოს ვხედავთ საამაყო წინაპრების სულთა შუქმოელვარე აღს, ქვეყნის სიყვარულის წმინდა ნაღვერდალით აგიზგიზებულ გულებს. გვწამს და გვჯერა, რომ ადამიანის ღირსების წყაროა მამულიშვილობა. ყველა ამ ღირიკულ ნაწარმოებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს თანამედროვეობისათვის,თვისტომთა გასაკეთილშობილებლად. ცხადია, რომ ჩვენი ყველა თანამემამულე ჭეშმარიტი პატრიოტი არაა, ეს ლექსები მათ მოუწოდებს, რომ განიწმინდონ ავისაგან და ბიწიერებისაგან. ნამდვილ პატრიოტებს ისინი ამხნეებენ და მამულისათვის ერთგულებას, თავგანწირვას და გმირობას შთააგონებენ. აქ კი უნებურად მახსენდება აკაკი წერეთლის მართებული თქმა: „ლიტერატურა ხალხისათვის სიკეთეში გადამყვანი ხიღია და ფონი! როგორც კეკელუცისათვის სარკე, ისე





ხალხისათვის ლიტერატურა საჭიროა, რომ შიგ ჩაიხედოს და თავისი სახე მისი ღირსებითა და ნაკლოვანებებით დაინახოს“.

„ვაჟა ეგრისელი დროსთან მორკინალი ის გლადიატორია, რომელიც ამსხვრევს ჟამთა სამანს, – აღნიშნავს ერთ-ერთ წერილში მეცნიერი ფილოლოგი მერი ბადრიაშვილი, – რათა ახლებურად დაგვანახოს წარსული და მარადისობას გვაზიაროს“.

დაიხ, მართლაც დრო ყველაზე მკაცრი მსაჯულია, „უღმობელი და უასაკო“. დროჟამი თითზე ითვლის შემოქმედის დღეებს და როცა ყველაფერი გაქრება, საქართველოს ცის ქვეშ ჩონგურის სიმებივით გაიწკრიალებს:

„ფრთების ფათქუნი მესმის სივრცეთა –  
ცა ვარსკვლავებმა

გადაიქროლეს

ოქროს ეტლების ცივი ციაგით.

მწუხრში დამეძებს სიხარულის –

თვალი მოხეტე.

და მოწყალებით ღმერთო, მომხედე –

ქართულ მიწაზე

დგება ჩემი ხმის –

განთიადი“.



ან:

„მეძახის შენი ცა და სინათლე  
რა სანატრელი, რა საამო  
უამი მოვიდა,  
მტვრევის ხმა მესმის  
საკუთარი სულის და ძვალის,  
მე ამოვდივარ მიწიდან  
და სიმყუდროვიდან,  
მე ამოვდივარ,  
მე ამოვდივარ ბაღახის ძალით“.

ვაჟა ეგრისელის პოეტური ხმა გამოირჩევა შემ-  
მართებლური სიახლითა და ორიგინალობით. თუმცა  
გვიან, მაგრამ ქართველმა მკითხველმა აღფრთოვანე-  
ბით გაუხსნა გული მის სიტყვას, ეს იმიტომ მოხდა,  
რომ ასეთი სტილი მანამდე იყო ჩანერგილი ქართულ  
სულში გაუცნობიერებელი მოთხოვნების სახით. ვა-  
ჟა ეგრისელისეული აღქმა რეალობისა თანამედროვე  
ეპოქის ეროვნული, ხალხისმიერი აღქმაა. არც ერთი  
პოეტი არ ქმნის ახალს ამ სიტყვის ჩვეულებრივი, პირ-  
დაპირი გაგებით, იგი რომ ეროვნული ენერგიიდან არ  
ამოდიოდეს. უცხო სუბსტანცია რომ თხზავდეს პოეზი-  
ას, მკითხველის გულებისაკენ გზას ვერ გაიკაფავდა.

მართებულად მიგვანიშნებს აკადემიკოსი გიორ-  
გი შათირიშვილი:



„ვაჟა ეგრისელი გამორჩეული ხმითა და გზით მოდის, სადაც უმაღვე იგრძნობა ალალი და უბრალო, სულ-გულიანი გრძნობასათუთი პოეტი. მის ლექსებში ჩადებულ-ჩაქსოვილია კაცთმოყვარეობა, მშობლიური მიწისა და ცის სიყვარული. სიამაყე ჩვენი ბრწყინვალე ტრადიციებისა. ნაირფერ ეპითეტებში, მეტაფორებში, სიტყვა-თქმაში, ყველგან ქართული სული ბობოქრობს და გვიკვირს, სადა აქვს ამ კაცს ამხელა ენერჯია დაგროვილი, გრძნობათა სიუხვე, ატომის მუხლებად რომ იხლიჩება და თბილ, კეთილშობილ სხივებად გადააქვს თავის მკითხველში. ფიქრიან აფრებს გიშლის, გბურძკლავს, არ გასვენებს, გაგაგონებს, შთაგაგონებს“...

ვაჟა ეგრისელის ღირიკული პერსონაჟი ჩვენი თანამედროვეა. თავად პოეტი ამქვეყნიურ ჭირ-ვარამზე ჩაფიქრებული კაცია. მისი თვალთახედვის არე, როგორც მისი სეხნიის დიდი ვაჟა ფშაველასი, არწივის თვალღივით შორსა სჭრის, უსამანო სივრცეებს სწვდება და მთელი არსებით ისწრაფვის სულიერი თავისუფლებისაკენ. პოეტი ყოველთვის რჩება მარადიული თემების ავტორიტეტულ მფლობელად. მხოლოდ მის გამოსახვას ელტვის რაც საუკუნეებით განმტკიცებულა ჩვენს ეროვნულ სახიერებაში, როგორც ჩვენი არსებობის ერთადერთი ნატეხი და უტყუარი ნიშანი, რაც მუდამ ბრწყინდება დიადი ესთეტიკური გამომსახველობით.



პოეტი მთელი არსებით ილტვის ერის სამოქმედო პოტენციის გასაძლიერებლად. მისი მძაფრი სურვილია არ მიინავლოს ეროვნული ენერგია, რომლის მადლითაც თაობები აღზრდილან, რითაც ოდენ სულს იდგამდა ენით გამოუთქმელ ტანჯვასა და განსაცდელში გამოვლილი და ჩვენამდე ძლივს მოღწეული ეროვნული თვითმყოფადობა. პოეტის ღრმად რწმენით ეროვნული ენერგია ძლიერია და დიადი, მას დაცლა არ უწერია, რამეთუ:

„წელში მოხრილ პატარა ბალახს,  
ვნახე –  
მკედრის სული ვით გამოჰყავს  
საფლავის ქვიდან“.

ასე ამხეურებს პოეტი ეროვნულ თვისებათა მიჩქმალურ საუნჯეს და ფართო სადინარს უხსნის და სწორი კალაპოტისაკენ უბიძგებს უაზროდ დატბორილ ეროვნულ ენერგიას, აქვე მინდა ერთ გარემოებას გაუსვა ხაზი, რომ ვაჟა ეგრისელი ლექსით ეუბნება ხალხს იმას, რისი თქმა ძირითადად პუბლიცისტს, კრიტიკოსსა და ფილოსოფოსს ევალება. ლირიკოსი პოეტი დროდადრო უარყოფს თავის შინაგან ძირითად მისწრაფებას, მსხვერპლად სწირავს ესთეტიკურ საწყისს მისთვის მიუღებელსა და შორეულ მიზანს:



„ათასწლეულების იქით –  
ფიქრით ისევ მივინქარი,  
მსურს კოლხეთში რომ დამიხედეს,  
ქვიშასავით ურიცხვ ჯვართ,  
მორჭმის ოქროს ტახტზე მჯდარი,  
მეფე ფიხუნია –  
ფიხტე“.

ეს სტრიქონები ბობოქარი სულის კივილია. ისე დაიდვარა ლექსი ქაღალდზე, როგორც თბილი სისხლის იღვრება ხოლმე ჭრილობიდან. ვინ იქნება ისეთი, რომელმაც ვერ პოვოს აქ საკუთარი სევდისა და ნადველის გამოსატულება. რა ზუსტი და შემადრწუნებელი სურათია ჩვენი სინამდვილისა. აქ პოეტის მღელვარებაა, შემაშფოთებელი სიმართლე და საგანგაშო ზარი.

გულმართალი მამულიშვილი საინტერესოდ ხატავს მშობლიური კოლხეთის სურათებს, აკი სამეგრელოს, ესე იგი ისტორიული ეგრისის სახელი გამოიყენა ფსევდონიმად, გამოჩენილმა პოეტმა ვაჟა დოლბაიამ.

ვაჟა ეგრისელმა კოლხეთის ისტორიას ბევრი საინტერესო ღირიკული ლექსი მიუძღვნა, მკითხველებს ატკობს ისინი. მათი წაკითხვით გულაჩქრლებული მკითხველი სწორად ფიქრობს: სხვადასხვა ეპოქის ქართველმა მამულიშვილებმა იმის გამო გაი-



მარჯვეს, რომ ისინი პირად ინტერესებზე მაღლა საზოგადო ინტერესებს აყენებდნენ. ასეთი ფაქტებით აღფრთოვანებული დიდი ილია ბრძანებდა: „ჩვენი ძაღლონე, ჩვენი ეროვნული სიმტკიცე და დაურღვევლობა მარტო იმაში იყო, რომ ყოველ ჩვენგანს ჯერ „ჩვენ“ ჰქონდა საქმეში და მერე „მე“. უამისოდ აკი ვამბობ, ჩვენი ცხოვრება ერთ წუთსავე მოისპობოდა. ეს კარგად იცოდნენ ჩვენთა წინაპართა და ამიტომაც საცა და როცა მძღაური „ჩვენ“ წარმოდგებოდა ხოლმე. მაშინ ყოველი კაცი თავის საკუთარ „მეს“ უკან დააყენებდა“.

მუყაითი შრომის, კეთილგარჯილობის აუცილებლობის მქადაგებელი, შთამბეჭდავი ჰიმნია ვაჟა ეგერისელის „ზე აიწია ქართლის ცამ“.

„ცხოვრება იყო გაძლება... სიცოცხლე იყო ზღაპარი.

ტადრებს ანთებდნენ კელაპტრად  
ბნელ ცის ქვეშ მამა-პაპანი

აშენეს ციხე-კოშკები ათი კი არა,  
ასიცა,

მაგრამ იქ – სვეტიცხოველთან –  
ზე აიწია ქართლის ცამ“.

ღიას, ქართველი ხალხის შრომისმოყვარეობისადმი, ნაღვაწისა და ნაჭირნახულევისადმი მიძ-



ღვნილ ღრმაშინაარსიან, იდეურად გააზრებულ ლექსებს თუ გაეიხსენებთ, გვაქვს უფლება, რომ დავასკვნათ: ვაჟა ეგრისელის ეს ლირიკული ქმნილება სულის დამატკობლად, გულის აღმაფრთოვანებლად თვალწარმტაც გვირგვინში ჩასმული თვალია.

მამულის სიყვარული ის ღვთაებრივი სინათლეა, რომელშიც მღვარი ადამიანები უფრო ცხადად ხედავენ, როგორც წარსულის ჭრილობებს, ასევე იმ აღმართებსაც, რომლებიც მომავალში უნდა გადალახონ... მისთვის, ვინც იცის მშობლიური მიწის თავგადასავალი, ვისაც წარსულის მწარე თარიღები მესხიერებაში მოუშუშებელ ნატყვიარებად ჩარჩენია, ძნელია მამულზე ლაპარაკი; მან იცის დიდი სიყვარული იმ ვულკანივითაა, რომელიც ულამაზესი ბიძგებით შეგვახსენებს, რომ მისი ცეცხლი წმინდაა და ჩაუქრობელი:

„ვინ იცის,

მოსული საიდან,

პონტოს დასტრიალებს თოვლივით ქათქათა,

წინაპრის სული თუ თოლია

და სივრცეს გაჰკივის

გაიგოს დუნიაშ,

რომ კოლხეთს

აიეტის წინარე ჰყოლია,

ხელმწიფე –

ფიხუნია“.



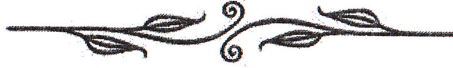
ლირიკული გმირის ნუგეშ-დიდების, ქართველი ხალხის ბედგანამწარი ისტორია, ბედკრულობა თავ-მოსაწონებლადაა გაცხადებული ამ შედეგშიც:

„ზღვისკარად მოსულს წარღვნის იქიდან,  
ვითარაც დემონი დაჰკიოდა  
თავზე აგსული.  
ევქსინის პონტო ზვირთთა ღვრით  
თითქოს ულოა,  
და ქარიშხალი  
ჩემი ქვეყნის არის წარსული,  
უკოლხეთოდ კი საქართველო  
უწარსულოა“.

თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ესაა საქართველოს წარსულის სწორუპოვარი შეფასება:

„ფიქრით –  
ნაპირზე ვცხოვრობ ეფურატის, –  
ძველ ნასახლარზე ჩემი წინაპრის  
და წყალს ჩავცქერი,  
როგორც ტობალი,  
და ნათლად ვხედავ:  
ათასწლეულ ღამის სიღრმიდან,  
მზე ბნელს მოარღვევს და...  
კოლხეთში დილას მოგალობს“...  
(„ტობალი“).





ვაჟა ეგრისელი ასე ღრმად ჩაწვდა კოლხეთის ისტორიას, ლირიკული გმირის კეთილშობილურ გრძნობას, მისწრაფებას, მის კეთილკაცობას, კეთილსიტყვაობას, რამდენიმე სიტყვით ძველ ნათელს ახალი სხივები მოაფინა და მკაფიოდ გადმოგვცა თავისი იდეური პოზიცია რომ:

„მზე ბნელს მთარღვევს...  
და კოლხეთში დილას მოგალობს“.

ხატავს რა გულოლოში წინაპრების თავგანწირვას, ვაჟა ეგრისელი თანამემამულეებს მოძღვრავს სამშობლოს დამოუკიდებლობის, დიდებისათვის, კეთილდღეობისა და მისი მომავლისათვის თავგანწირული ბრძოლის სურვილით.

გულდამწვარი მამულიშვილი წყევლა-კრულვით წერს შურისა და მტრობის, სულბნელი, სულაყეფე-ბული, ვაი თანამემამულეების შესახებ. ლექსში ჩაღრმავებისას თითქოს გვესმის კენესა, ვაება ქართველი ხალხის ბედუკუდმართული ცხოვრების გამო:

„შურის და მტრობის გედგა უღელი,  
სისხლში იდექ და წელში წყდებოდი,  
არას გშველოდა ღოცვა ბერთა  
და დიაკვანთა,



მაგრამ... მამულო!

შენ იწყებოდი  
ყველა ქართველი ბავშვის აკვანთან“. –

გვეუბნება პოეტი და გვარწმუნებს, რომ გარდა-  
უვალია იმ ხალხის დამარცხება, რომლის მყარი სა-  
ფუძველი არაა აკვნების სიმრავლე.

საქართველოს ნათელი გარდაუვალობისათვის  
ხოტბის შემსხმელი ლექსები უხვადაა პოეტის კრე-  
ბულებში. პოეტი დარწმუნებულია ერის ნათელ მო-  
მავალში:

„რაც დრო გადის მით უფრო,  
ნისლში პრესტორიის –

იძირება კოლხეთი...

მაგრამ გამოიდარებს,  
და ჟამი კვერს დაუკრავს –  
ჰომეროსს და პინდარეს“.

აქვე უნებურად მახსენდება ვაჟა ვერისელის ერ-  
თი ლექსი „კოლხური ფსალმუნიდან“:

„გუხმობ ნათელს და...  
ყოფნის წყვედიადი,  
უფალმა იცის, სანამდე გასტანს,  
ათასწლის მერე მოგძახით და გაბმით



მოგკივით:

ეჭვი, ბატა!

ბატა, ვო ბატა!

შენ მაშინ იყავ...

ჩვენ კი ახლაც ვართ გათოკილი!!!“

„...ვაჟა ვერისელის პოეზია, განსაკუთრებით „კოლხური ფსალმუნები“ – თამამად შეგვიძლია შევადართო ზურაბ წერეთლის მონუმენტური ქანდაკების ხელოვნებას – დამყარებულს არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ღრმა ცოდნაზე. ელგუჯა ამაშუკელი-სა და ვახტანგ დავითაიას უკვდავი ქმნილებების იდუმალებას – დაფუძნებულს ქართულ, ისტორიულ ცნობიერებაზე და სულიერებაზე“...

ნუგზარ ნადარაია,  
ვახისის მეცნიერებათა აკადემიის  
ვიცე-პრეზიდენტი,  
ემ. დოქტორი.

ფაქიზი სიყვარულით, მამულისადმი უანგარო გრძნობითაა გამთბარი ვაჟა ვერისელის წიგნების მარად ჟამს უჭკნობი, გაუხუნარი სტრიქონები:

„ჩემს ყვეარ ბიჭებს –

ზურაბ და დანი –



მე ახლა მხოლოდ თავისუფლად  
სიარულს განვევთ,  
ვით გაუხედნავ თვალსაცერა პატარა ბულებს,  
მაგრამ სულ მალე, დიდსა და მძიმეს –  
მე საქართველოს სიყვარულის  
დაგადგამთ უღელს.  
აბა, თქვენ იცით, თუ როგორ გასწევთ!“

ვაჟა ეგრისელი, როგორც ჭეშმარიტი მამულიშვილი და პოეტი, მთელ თავის ცხოვრებასა და შემოქმედებას უძღვნის მშობელი ხალხის ბედნიერი მომავლისათვის ბრძოლას. პოეტის ფაცხაში გამოზრდილმა და გაწვრთნილმა თვალსაცერა მოზვრებმა, უკვე დიდი ხანია მამულის მძიმე უღელს შეუდგეს მხრები და საქართველოს კეთილდღეობისათვის იბრძვიან.

ვაჟა ეგრისელის ლირიკულ გმირს ტანჯავს და აწამებს ქართველი ხალხის უღირსი შვილების აკაცობა. იგი დაღონებულია იმის გამო, რომ ბევრი გუღლრო, გუღმრუდე, სულით ხორცამდე ბიწიერი, სულბნელი, ეგოისტი, ეშმაკნი, ქრისტეს თითების მკვნეტელნი დალატობენ თვალწარმტაც ქვეყანას.

სწორედ ასეთი ქართველების წინააღმდეგაა დაწერილი ვაჟა ეგრისელის ლირიკული სტრიქონები:



„კიდევ ცოტა და...  
გამარჯვება ბუკს ჩაჰბერავდა,  
ხმლით დახნულ ველზე თქმულებები  
ფესვს გაიდგამდნენ  
და ძლევის დროშად აფრინდებოდა  
მოხუცი მეფის ხმა და ძახილი,  
სისხლს გაიწმენდა პირი მახვილის,  
მაგრამ იკივლა უცებ დალატმა,  
და... ჰა, მას მერე,  
ველი კრწანისის –  
ყაყაჩოების ცეცხლით კი არა,  
ვაჰმე!  
სირცხვილით გაწითლებულა“.

აქ წყევლა-კრულვა და შეჩვენებაა იმ ქართველებისა, რომლებიც ურთიერთსიძულვილით არიან განმსჭვალულნი, მტრებს ეხმარებიან. პოეტი წუხს იმის გამო, რომ ცოდვა-ბრალი მოზღვავდა, გაუბადრუკებული, გაუკუდმართებული, გაფლიდებული ქართველების ქცევით გულშეღონებული გმირი დიოგენოვით ფარნით მიაპობს წყვდიადს, რათა მოძებნოს გულმართალი მამულიშვილები:

„ვისაც ცოდვილი სული მივანდე,  
სწორედ რომ იმან მივერაგა  
და მიღალატა,



რწმენა კი როგორც ჩიტი კანარის,  
სადღაც მიფრინავს,  
მოკვდავთაგან უღვთოდ დევნილი,  
დღისით და ღამით დამაქვს ფარანი –  
დიოგენივით!“

ჟრუანტელის მომგვრელი, სულის და გულის  
შემძვრელი სტრიქონების წაკითხვისას აუცილებლად  
გაგვასხენდება პოეტის მეორე ლირიკული ქმნილება,  
რომელშიც იგი გამოთქვამს პატრიოტულ მწუხარე-  
ბას იმის გამო, რომ გვიან მოევლინა სააქაოს:

„როცა ეგრისის ციხეს ჩაუვული,  
გვიან გაჩენის შემაჟრუოლებს  
დანაშაული,  
და მესმის ხმები, შეწყალების არა მთხოვნელთა:  
მთვარის ფართ და  
მზის შუბით ხელში –  
ქონგურებზე მდგარ გუბაზ მეფის მეციხოვნეთა“.

ღიას, პოეტი ჩვენი ბობოქარი თანამედროვეა.  
ჩვენს სულზე სასიკეთო ზემოქმედებას ახდენს, ღა-  
მაზ გრძნობას აღძრავს და დღევანდელ რთულ ვითა-  
რებაშიც გზას გვილამპრებს:



„ბნელ ქსელში ახვევს ღამის ობობა,  
ათას ჭირ-ვარამ გამოვლილ ჩემს გულს.  
მწამს, მელის უდაბნო და უღრანი...  
ეჰ, საქართველოვ!  
შენი ტრფობის უღელში შებმულს,  
დე, მარად მტკიოდეს ქედი-ნაულღარი“.

სამშობლო მიწის უსაზღვრო სიყვარული, ეროვნული გზების ძიება, ქართველი ერის მთლიანობის იდეა და მშობელი ერის მთვლემარე თვითშეგნების გამოღვიძებაა ვაჟა ეგრისელის ლირიკის უმთავრესი მიზანი. სხვა თვალთ, სხვა დაუინებითა და წვედომით შეჰყურებს იგი ყველაფერს დროში, მის შეუწყვეტელსა და მარადიულ დინებაში, ყოველგვარ ცვლილებაში, დროის დინებას რომ მოაქვს. რაღაც სასწაულს, იდუმალსა და შეუცნობელ მნიშვნელობას ფიქრის ორეულში ხედავს პოეტი და საგანგაშო ზარს ჩამოჰკრავს თავის მჭკქარე პოეტური ხმით:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს –  
მტრობისა და სიძულვილის –  
გველემშაპი მისწოლია,  
მათ იციან:  
აქ იწყება –  
საქართველოს ისტორია“.

(„ზღაპრულ კოლხეთს“).



\*

დასაბამიდან ფაზისის და  
პონტოს ნაპირს  
ბუდობს კოლხეთი,  
როგორც ხოხობი.  
თქმულების და ლეგენდების  
დაგრეხილ რქებით –  
უამს მიფატრავენ სამეგრელოს  
მთები-ჯიხეები.  
ცოტნეს ადგილის დედაა-ხოხობი,  
დადიანთა ძვალშესალაგი –  
ნოჯიხევი“.  
(„ხოხობი. ნოჯიხევი“).

### **ციალა მუსხია**

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,  
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა  
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია  
(ფიქრები ვაჟა ევრისელის პოეზიაზე)*

*გავრძელება შემდეგ ტომში*





\* \* \*

შენს ფერხთ გაირთხმევიან  
მთები,  
როგორც მონები,  
ანდა როგორც ჩრდილები..  
შენ,  
ორს ემორჩილები, –  
უფალსა და გონებას.

2005

\* \* \*

პონტოს ზღვიდან ისევ მესმის –  
შორეულზე –  
შორეული  
კენესა ჩემი სამშობლოსი:  
ხმა ფაზისის,<sup>1</sup>  
აკამფსისის,<sup>2</sup>  
გლავეკოს,<sup>3</sup> ჰიპპოს<sup>4</sup> და ქობოსის.<sup>5</sup>

1966

---

<sup>1</sup> ფაზისი – რიონი

<sup>2</sup> აკამფსისი – ჭოროხი

<sup>3</sup> გლავეკოსი – ტეხური

<sup>4</sup> ჰიპოსისი – ცხენის წყალი

<sup>5</sup> ქობოსი – ენგური



\* \* \*

ათასწლეულების გზებზე,  
კოლხთა დიდი ისტორიის  
წყალი –  
ბევრი უმღვრევიათ.  
მაგრამ, ვით შენ, ძველ კოლხეთზე,  
ჯერ არავის უმღერია.

2007



**ხმა**

(გარიანტი)

ლეგენდიდან რომ ისმის,  
და ღვთის მოშიშ  
სამყაროს,  
ტანში ურუოლად რომ უვლის:  
ის ძუძუმტე –  
მგლის ხმაა,  
რომისა და რომულის.

1978



\* \* \*

რა ღრუბლები!

ელვაც კი,

სულ შიშით კანკალებს:

– ემინია შენს ცაზე უეცარი გადავლის.

მთვარე არა,

სამყარო არის შენი აკვანი,

ეს მზე და ვარსკვლავები

არის შენი ნადავლი.

1979



**სადღაც ხანძთელის ტირის ბადიში**

თმოგვის ციხე და ციხე  
ხერთვისის –  
ლოცვებს ადავლენს  
ქრისტე ღმერთისთვის.  
მოუწყენიათ ტაოს და კლარჯეთს;  
სადღაც ხანძთელის ტირის  
ბადიში:  
– რომ საქართველოს დამაქცევართ  
დედა ვუტირო,  
უკუ დექ ზღვაო!  
მთაო, გადმიშვი!

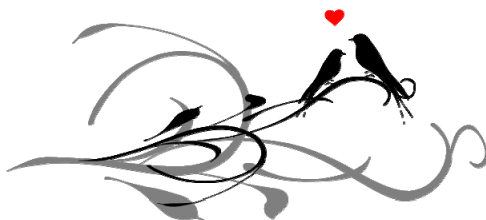
1990



\* \* \*

აღარ კოცნიან ტალღები ნაპირს  
და აღარაფერს არა აქვს მადლი,  
არც ზღვას,  
არც ბაღში ყვავილთა  
კრეფას,  
რადგან მზის ფეხზე მიბმული  
შუადღის,  
ცოფმორეული მოისმის ყეფა.

1966



\* \* \*

სიმინდის ღერები,  
ქარს ვეღარ იჭერენ,  
აღებს და  
კეტავს კარებს.  
ვით მეგრულ ფაცხაში,  
ცის ჭერზე,  
შებოლილი სულგუნივით ჰკიდია  
მთვარე.

1954





\* \* \*

გრელუკიანი ქუდი ახურავთ  
და ღამაზ მწკრივად დგანან  
ღუქნები.

მატარებელი სივრცეს მიჰკივის.  
აღვის ხეები ხელებს უქნევენ,  
გზისპირს სიმწვანე  
მისდევს ხელიკივით.

1962





\* \* \*

რაღა მაქვს დანაშაული,  
ცა რომ არ მიღებს ზღვის კარებს?!  
ღღე ერთია და ძველ კოლხეთს  
ათასჯერ აუვლ-ჩაუვლი,  
მაგრამ ახლოს არ მიკარებს.

1960



\* \* \*

ცის დარბაზებს –  
ქარში დიად დარჩენილთ,  
თარხონი კი მესთა-ტეხით  
აყრუებს.  
ზვირთები კი ნაპირებთან დაობენ...  
უფლის თვალი სიყვარულით  
დაჰყურებს –  
დილის ჭაღებს და  
მიმწუხრის ჭაობებს.

1986



**შენი გულია მივარე**

მზის მოლოდინში ჩუმად,  
იღება ღამის კარი,  
ელვა სიბნელეს კვიის.

შენი გულია – მთვარე,  
ასე შორი და

ცივი.

1963



\* \* \*

კოლხეთისკენ მომავალმა,  
თელეს ათასწლეულები –  
ქასქებმა<sup>1</sup> და  
ხეთებმა.<sup>2</sup>

აი, ახლაც მათი სული –  
ხეიჩა-ხეიჩა ვარსკვლავებად  
ცაში დაეხეტება.

1967



---

<sup>12</sup> კოლხთა (ქართველთა) მონათესავე ტომები.

\* \* \*

ქარია თუ ქარიშხალი,  
კვლავ აქარგავს ზღვებს  
არშიას.

ნაპირს ეფინება ბინდი.  
ყოფნა მუდამ დელვაშია,  
არყოფნაა მუდამ მშვიდი.

2008



\* \* \*

ვინ იცის,  
იქნებ არაგვთან,  
გამთენიისას, ვით აღრე,  
ჩამოიარონ ღვევებმა.  
იმათი სისხლი მწყურია,  
მსურს რომ პირისპირ  
შევეება.

1973





\* \* \*

ათასწლეულების ხელით,  
ზღვისკარად რომ  
ორწევთან,  
ზვირთნი არა, აკვნებია.  
ბრძოლის ველზე ეცემიან  
გმირნი,  
მაგრამ არ კვდებიან.

1967



\* \* \*

მოყვავილეს ზღვისკარად  
შურით ნურვინ შეხედავს,  
შენს ხორგას და  
შენს დარჩელს!  
რადგან შენ, ვით იობი,  
მტერს ჯავრს აღარ  
შეარჩენ.

1993



სეტყვა კახეთში

სეტყვამ,

როგორც შაჰ-აბასის

ურდობმა,

კახეთს ვენახები მოსრეს,

როცა უცებ გაწვიმდა.

ახლა მთიდან მზე ჩამოდის

როგორც მოსე,

სიავისგან ყოველივეს განწმიდავს.

1992



\* \* \*

აჰა,

მცხეთა და გარეჯი,  
სადაც ცისკრის ზარს მოეღი,  
ვარსკვლავებით გადმორეკილს.  
უფლის სახლის განძს  
დარაჯობ,  
ისე, ვითა იოელი.

1992



## მოკვეთა

„ვინც უფლის გარდა სხვა  
ღმერთს სწირავს მსხვერპლს,  
უნდა მოიკეთოს“.

(გამოსვლა 22:19)

ასეთია უფლის ნება:

უფლის მემობმა,  
დაურდომილმა,

ცოტა უნდა მოიკეთოს.

მერე ისევ ხალხის ნებით –

„მოკვდინდეს და  
მოიკეთოს!“

1982



\* \* \*

ძველ რომიდან მომავალი  
ფიქრის ქარი –  
ზენას აშლის.  
და კოლხური ცა ციალებს:  
ვჭვრეტ ორ პოეტს დიდ  
სენაკში –  
ლუკანუსს და მარციალის.\*

1978

---

\* ისინი – კოლხ-იბერები, (ბასქები) იყვნენ.



\* \* \*

შენს წიგნებში სახლობენ –  
ღვთისგან მივიწყებულნი,  
ბედით უსახლკარონი.  
არ ჩანს შენი სადაგი.  
და ვით ღმერთმა აარონი,  
შენ კოლხეთის წარსული  
ჩუმად ააქადაგე.\*

2002

---

\* ქადაგი – ხალხსა და ღმერთს შორის მოციქული



\* \* \*

მოდის პრეისტორიის  
დანისლული ბილიკით,  
აწ შენს „კოლხურ ფსალმუნებს“  
გვერდს ვერავინ ჩაუვლის,  
თუნდაც გეჰენის მძვინვარ ცეცხლში  
შევარდეს.  
ვით სოლომონს მოგელის  
დიდი დღესასწაული –  
პონტოს სანაპიროდან  
თვით „ეგვიპტის ხეამდე“.

2001



\* \* \*

გაზაფხულის ვარსკვლავებით,  
ისევ ჰყვავის ცა –  
მოდხარის,  
უჩინოთა და ღრჯუ-ლოთთა.  
მიწა არის სალოცავე  
კვლავ  
„რჯულიან-ურჯულოთა“.

1992



**ისევ ორი იუდა**

იუდა ისკარიატელს  
და იუდა მაკაბელს,  
მოუქსოვა დრო-ჟამმა,  
ერთს ეკლის და  
მეორეს –  
ვარდის თეთრი საკაბე.

1992



\* \* \*

მნათთა ჩოხა გიხდება  
და ქართული გშეენის ცა –  
კამკამა და  
ცინცხალი.  
ო, რა ღრმაა შენი ჭა,  
რა სუფთა და საამო  
შენი წმიდა ჭის წყალი.

2007



**მუსხეთში**

მტკვრის გარინდებულ სარკეში –  
ამაყად იღვნენ ქედები –  
ვარძიად,  
ციხე – ხერთვისად.  
„ასეთი იყო ქმედება,  
ყოფლისგამრიგე ღმერთისა“.

1988

\* P.S. (3 – მაკადებელთა 5,28).



\* \* \*

მიმწუხრისას თვალებში –  
სინათლის სხივს შეიტანს,  
ჩემი ხშირი სტუმარი:  
ზეციური ფლეიტა  
და ხმა იღუმალი.

1960



\* \* \*

ურჯულოთა უღვთო მოდგმამ,  
ფშაველებს,  
ხევსურებსა და ქისტებს,  
თავი ბევრჯერ დაატოლეს.  
გულში მუდამ სწამდათ  
ქრისტე,  
შატილიონ – ანატორელთ.

1976



\* \* \*

მიმწუხრისას ვიღაც ელის  
მას,

ვინც ათასწლეულები,  
ლოცვას რომ მოანდომა:  
ღიად „ელოჰიმს“<sup>1</sup> და „ელის“,<sup>2</sup>  
„შეხანას“<sup>3</sup> და  
„ადონას“.<sup>4</sup>

1976

---

<sup>1234</sup> ბიბლიური სადმართო სახელები.



\* \* \*

მოსაგაღს კი ერთი იმკის,  
თუმცა მიწას ბარავს ასი.  
ისე,  
ვითა ნაურმალი,  
ერთმანეთის გვერდით მიდის,  
გზა ქრისტეს და  
ბარაბასი.

1989





\* \* \*

ურწმუნო კაცის კერაზე  
შეწყდება სმა და  
ქეიფი,  
აღარ დაკლავენ ნიკორებს.  
აღუად ამოვა ხე –  
ივნის,  
და ზედ გველს ამოიყოლებს.

1989



\* \* \*

ვარსკვლავების ნათურებით –  
ცაში მთვარე მოჩანს ნაძვად,  
ღამის მწვანედ მღებავი.  
შენ კოლხეთში,  
ღვთის სამსხვერპლო  
აგებ ტაძარს,  
ვით იესო მაღალ მთაზე ღებალის.

1986



\* \* \*

პონტოს ზღვიდან ვისმენდი  
ბლაგილს ოქროს ვერძების  
და წარსულის მკერდიდან  
წლებმა ვეღარ ამსხლიტეს.  
ჩემს კოლხეთში ვეძებდი –  
ენქიდუს და გილგამეუს,  
აიეტს და აფსირტეს.

1966



\* \* \*

ქარიშხლის ძახილი  
სამყაროს ედება,  
შორით ცის კიდეა,  
და იქ ყვირილი მოისმის გედების,  
მათ მაღალ ყელებზე  
სიკვდილი კიდიათ.

1974



ათი ქალწული

ძიღმა სიფხიზლის მიხურა კარი,  
სად საქორწილო –  
ცად იღვა ტახტი.  
შუალამისას, ვითარც „სიძე“  
მოვიდა მთვარე,  
მაგრამ დარბაზში ათის ნაცვლად,  
ხუთი ქალწული  
ვარსკვლავი დახვდა.

1979



\* \* \*

წყვილადს ათასწლეულთა  
ისევ,  
ისე მიაპობს  
რწმენის, „წმინდა ნათელი“,  
ღვთის თვალეებში რომ ედგათ:  
აბრამს,  
ისაკს,  
იაკობს.

1977



\* \* \*

როცა თენდება დღე ბნელზე ბნელი,  
უფლის რჩეულმა  
რა ქნას მგოსანმა.

როს უწმინდური და ბელზებელი,  
სასოების ხეს სულის  
შებერვით

ახმობს და...

ეშმა ახმობს „ოსანას“.

1993



**მთიები გალობდნენ ქართულ ცას**

ეს ცა –

თავს ედგა გვირგვინად,  
მზითმოსილ ნეფერტიტ –  
თათუსაც.

მას შემდეგ რამდენი ითოვა,  
იწვიმა...

ვით ახლა, უთვლელი წლის წინათ,  
მთიები გალობდნენ  
ქართულ ცას.

1998





**ხოტუ – მატუა**

ეჰ, აღდგომის კუნძულამდე,  
არვინ იცის თუ რამდენი  
ოკეანე გადაბელა  
და უამი მოატყუა.

კვლავ ელიან ინდიელნი  
თავის ბელადს –  
იბერ ხოტუ – მატუას.\*

1999

---

\* ინდიელთა თეორკანიანი ბელადი (მეოთხე ათასწლეული).



\* \* \*

მეცხრე ციდან ჩამოფრენილს,  
დღის და ღამის ფრთიან  
მგოსანს,  
გაკრთობს ხარო და მიწური.  
ვეფხისტყავად ზეცა  
გმოსავს –  
ვარსკვლავებით დაწინწკლული.

1969



\* \* \*

ზოგ-ზოგების გონის კართან,  
ისევ ისე სცემენ ბოლთას,  
ფრანგული და  
ინგლისური.  
ქართულით კი შენში,  
როგორც სოლომონთან,  
კვლავ გადმოდის სიბრძნის სული.

2004



\* \* \*

ჯოჯოხეთის კი არა,  
კარი მარადისობის  
დანტესავით შეაღე.  
მიწიერს კი ღვთიური,  
ისევ გმოსავს მშვენება.  
შენ ხარ ქრისტეს მეზღე,  
ლოცვებით მოყვავილე –  
ბადის მოსაშენებლად.

1981



\* \* \*

ღრუბელი კი ქარ-ბორიას  
მოჰყავს ელვით გაბაწრული,  
გაიხაროს რომ ქორწილმა.  
მუცლადიღებს ცა – ქალწული  
ზღვას,  
რომ შობო ოქროს წვიმა.

1962



\* \* \*

ხედავ: შურით უმზერენ,  
მაგრამ ვეღარ ამხელენ:  
„კოლხური ფსალმუნების“ –  
„პულსარებს“ და „კვაზარებს“,  
„თეთრ ჯუჯებს“  
და „შავ ხერელებს“.

1992



\* \* \*

შორეული წარსულიდან –  
ყვილი კვლავ გესმის  
მეცხრის,  
ღღეები კი მზეს თესავენ.  
იდუმალი არის ცეცხლი –  
შენი ხსნა და  
საესავი.

1987



\* \* \*

რუსთაველის ხმა გესმის,  
ისე,  
როგორც ნობელის  
და შიშის ზარს არისებ –  
ავსულების მობერილ  
ქარებსა და  
ქარიშხლებს.

2009





\* \* \*

მცხოვრებთ შურის კუნძულზე,  
სიძულვილის და  
ღვარძლის,  
შავ ისრებით დაისრულთ,  
უმანკო ცა დასცქერის  
მხეცებს –  
აპოკალიფსურს.

1993



\* \* \*

უხილავი და ფარული,  
მიწის ბრუნვა მაშინ იგრძენ,  
როცა წამით შეიცანი,  
ამა წუთისოფლის არა,  
უთვალთმაქცო –  
უფლის სიბრძნე.

1997



\* \* \*

წყვდიადიდან მოსული  
მზე –  
ჯვარცმული ქრისტეა,  
ნათელი რომ ამძიმებს.  
და პირთამდე ივსება  
სისხლით –  
მიწის ბარძიმი.

1993



\* \* \*

ყანას ათასწლეულების  
ვითარც ოქროს კბილა  
ტაროს,  
უფლით, მარცვალ-მარცვალ დაფშენი.  
რომ იდინოს სიბრძნის  
წყარომ,  
შემოსილმა ნათლის ჯავშნით.

1989



\* \* \*

ლოცვებია – მთიები,  
მიმწუხრმა რომ სივრცეებს,  
ტანზე რომ დაასია.  
საწყალ კაცობრიობას  
ცოდვებისგან იხსნიან.  
ცა – გრაალის თასია,  
და მზე შედეღებული,  
მაცხოვარის სისხლია.

1969



\* \* \*

ტრაპიზონს და ფარნაკიას,  
კოლხთა დიდი წინაპრები –  
უამმა ყოფნის ჯვარზე აცვა,  
რადგანაც მათ არ იცოდნენ,  
მგელი კრავთან არ იძოვებს.  
ასე მტერმა,  
მზე წარსტაცა,  
აღიბებს<sup>1</sup> და ჰაღიძონებს.<sup>2</sup>

1996

---

<sup>12</sup> იგივე ქაღდები – ძველი ხაღიბები.



\* \* \*

ნაკადული სინათლის,  
ვით მდინარე მოდიდა,  
ან რაა გასაკვირი.  
რომ გესმოდა,  
ოდიდან,  
ხმები ცათა საყვირის.

1994



\* \* \*

ეშმას მცნებით აღჭურვილი,  
ბერავს უძღურების  
ქარი.

ცას სინათლის უვლის ბინდი.  
მაინც ხმები ისმის

ქნარის,  
მამის,

ძის და სულიწმინდის.

1988





\* \* \*

ღამის მიღმა სინათლედ,  
ბრწყინავს ელვის ფაცერი.  
უჩანს მთვარეს  
მხარ-ბეჭი, –  
ცას – მთიებით დაწერილს  
და მზის ბეჭდით  
დაბეჭდილს.

1996



\* \* \*

შორს,  
კოლხეთის წარსული კი,  
ისე, როგორც ოქროს ვერძი,  
მზის წყვდიადში –  
უხმობს ნოეს –  
და ნათელში ბნელს დაეძებს,  
სინათლეზე უზემოებს.

1981



\* \* \*

ცათა სასუფეველში,  
ვარსკვლავთა კლავიშებით,  
მოვარე ჩანს,  
ვით ორგანი.  
და ღამე შუა იყოფის,  
წუხს ნათელი ორგვარი –  
ამ სოფლის და  
იმ სოფლის.

1971





\* \* \*

დამით ელვა მთიებთან  
რიკტაფელას თამაშობს –  
ნათლის დასამაღაგად  
სულიწმიდა თავად შობს  
ცად –  
„მწიგნობარ ფალავანს“.

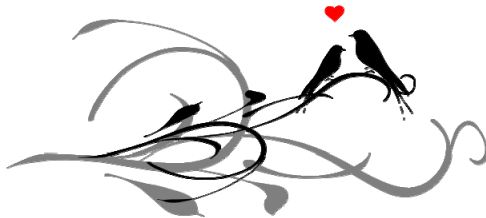
2001



**ქარები**

თუნდაც ზესთა სამყაროს –  
ვარსკვლავები ცვიოდეს,  
არსად მიმეჩქარება –  
მზით და მთვარით შემოსილს.  
და მე, ვით ჰესიოდეს,  
იმედი მაქვს ქარების:  
ბორიოს და ბორბალის,  
ასტროს და ეოსის.

1972



\* \* \*

ცამდე მაღალ რწმენის მთიდან –  
მონუხუხებს –  
ნათლის წყარო  
და ნიავიც აღარ იძვრის.  
შენ უფალი მიტომ გწყალობს,  
რადგანაც რომ ცხოვრობ  
სიბრძნით.

1996



\* \* \*

ის პოეტია ცით მოვლენილი,  
დრო-ჟამს მთარღვევს,  
ვით გილგამეში...  
დილის მზესავით იწვის...  
იზრდება.  
და საქართველოს ტრფობის გაღეშიღს  
არ უწერია გამოფხიზლება.

2004





\* \* \*

წუთისოფლის შარაზე,  
მიმქროლავი დღეები,  
ღამის ტორებს ადებენ,  
ნათელს ახალშობილს და  
ნათელს დაუბადებელს.

1986



\* \* \*

მიწას სიცხით ტუჩგამსკდარს,  
ზეცა წვიმას  
დაპირდა.

ახლა ქარი აწამებს –  
ღელვის მსურველ ნაპირს და  
ზღვის ცრემლით სველ  
წამწამებს.

1971



\* \* \*

საქართველოს ღურჯი ცა ხარ,  
ვარსკვლავებით –  
მსხმოიარე.

და ათასი საუკუნეც,  
ვერ განკურნავს შენს  
იარებს  
და შენს წყლულებს განუკურნელს.

2007



\* \* \*

ღმერთმა იცის, ვინ თესავს,  
და მოსავალს ვინ იშვის.  
ისმის ღამის გადაღმა:  
ვაზი დაჭკნა,  
გადახმა,  
ლეღვის ხე და ფინიკიც.

1992



\* \* \*

შავფრთიანი ღრუბელი

მთიდან –

ბარად იურვის.

სადღაც მეხი გავარდა.

მაყელის ბუჩქთან ვდგავარ და,

მსუბუქ ნისლად მებურვის

ცეცხლი –

მარადიული.

2009



\* \* \*

ისე, ვითა რუსთაველს,  
მეც შეფარვით მიქია,  
დიდიჭყონის ტოტები.

მგელი არა,

ჯიქია,

ჩემი წმინდა ტოტები.

1976



\* \* \*

ვით წინასწარმეტყველი,  
ღვთისმოსავი ოსია,  
და ანდა იოველი.  
– ამბობ ანგელოზია  
და ღვთის ძახილს  
მოელი.

2003



\* \* \*

ყოელისმსმენი და მხილველი  
მოწმე არის ცა –  
ქართული,  
რომ ჩემს რწმენას ვერვინ შეცვლის.  
რადგან მე ვარ მონათლული  
სულიწმიდით,  
წყლით და ცეცხლით.

1969





\* \* \*

ამქვეყნიურ ქაღსში,  
რაც თვალი აახილუ,  
სულს ეჭვივით გიდრნიდა,  
ჩუმი, უხმო ძახილი,  
ცის და ღამის მიღმიდან.



**ღამე ქართლში**

ქართლ-კახეთში,  
სპარსს და მონღოლს  
ქვა არ დარჩენია ქვაზე,  
ცისე რომ ჩანს, ის თმოგვია.  
მთვარე –  
შუაგულ შუბლზე აზის,  
ღამე,  
თითქოს კიკლოპია.

1964



\* \* \*

ყოფნაცა და არყოფნაც,  
სხვა რა უნდა ინატრო,  
აბე,  
კართაგენია;  
შენში ორივე ბინადრობს –  
დემონიც და  
გენიაც.

2001



\* \* \*

წუხილის ქვაზე მოულოდნელად,  
როცა სიკვდილმა ცელი  
აღესა,  
შენი სიცოცხლე ბეწვზე კვიდა.  
მაგრამ გადარჩი, ვით აქილევესი,  
რადგანაც ცეცხლზე  
გაწრთო თეტიდამ.

1992



თურქეთის გზაზე

გზად წარსული ბორკილად და,  
ძველ – დაგლეჯილ  
ყრია თოკად.  
აქ ხოფაა, ცოტა იქით სამსუნია.  
მორჩა,  
მტერი, ვით ერულუს,\*  
ველარ მოგკლავს.  
სამტანიანს, სამსულიანს.

1991

---

\* ერულუ – ბუმბერაზი.



\* \* \*

ღამაზი ყველა ნერეიდაზე<sup>1</sup>  
შურის უღრანში  
გზას მიიკვლევდი,  
ნათლითმოსილი ჩემდა იმედად.  
და აი, ახლა ვხედავ –  
მიკვდები –  
და ცად მალღლები, ვით ანდრომედა.<sup>2</sup>

1967

---

<sup>1</sup> ნერეიდა (ბერძ.) – ზღვის ფერია.

<sup>2</sup> ანდრომედა (ბერძ.) – ეთიოპიის მეფის კესავსისა და კასიოპეს უღამაზესი ქალიშვილი, (თანავარსკვლავედი)



\* \* \*

დაგესლილ ორკაპა ენების,  
რომ აღარ გასვენებს  
სისინი,  
მათ უფლის სახმილი დადაგავთ.  
დრო მოვა და ყველა  
ისინი,  
შენს ფერხთან დაეცემიან ქადაგად.

2005



**ხილვა: ეზეკიელი ქალდეაში**

უფლის სულით ამაღლებულთ –  
დავითის და მოსეს ძეთა,  
(მათ სანთლებად მზე იკმის)  
ქალდეაში,  
დევნილ ძმებთან,  
ვხედავ მტირალ ეზეკიელს.

1969





\* \* \*

ლეგენდებით შებუბლული,  
ძველ კოლხურ ცას  
უჩანს ფრთები.  
და წარსულის მონადირე –  
ხსოვნის ბჭესთან  
გუსაფრდები –  
რქებგაბარჯლულ ოქროს ირემს.

1991



\* \* \*

უფალი თუ განრისხდა,  
ელვის ბასრი სატევრით  
და მზისფერი ყაწიმით –  
ურწმუნოთ ცის თავანზე  
ქვის სეტყვას და  
წუმწუმას  
და მერესსაც აწვიმებს.

1967



\* \* \*

ვერ განკურნეს ზღვაში  
ანგელოზებმა,  
დაჭრილია,  
ცაში აღის მზე.  
რა ქნას,  
მიწას სხივი ვერ მოაფრქვია.  
და, ვხედავ ლანდს  
ამხედრებულს ნადირზე –  
შეიდთავიანს,  
ცხრათვალას და  
ათრქიანს.

1965



\* \* \*

„ძოჯუანის“\* ღვთისმოსავს,  
ჭმუნვა და  
სიმძიმედი,  
ღამემ ვერ მოურჩინა.  
მაინც „ღაო-ძინივით“,  
მისღვეს დიდ გზას –  
უჩინარს.

1974

---

\* ძოჯუანი – უძველესი ჩინური წიგნი.



\* \* \*

გუნდი სერაფიმების –  
ელვის ფრთების შრიალით,  
უფლის ცაში რომ ავლენ,  
მაშინ ბაღში წარსულის,  
მოსილთ სევდის კაბაში,  
ვხედავ ბესიკ გაბაშვილს  
და ბიბლიურ იპოლიტე  
რომაელს.

1969



\* \* \*

მზის ჩასვლისას დასავლით,  
უცებ ამოვარდება ელვა  
ცეცხლის აღიდან.  
მთები გამოაჩენენ ზვირთთა სნეულ  
ყვრიმალებს.  
საიდანღაც ჭენებით მოვა  
ქარიშხალი, და  
მოგვარგვალე ზღვათა ქვაბს  
ისევ ააყირავენს.

1968



\* \* \*

ევფრატთან და სინხუასთან –  
ევერე და ესალბუნე,  
ლაოდსა და

თეოკლიტეს.

მიტომაა შენს „ფსალმუნებს“ –  
სივრცეები ვეღარ იტევს.

1994



**მგლები**

სიხარულისფრად მოყვავილე,  
ირგელივ სიყვარულის ბაღებია,  
მკერდზე რომ მზის ნათელს  
იბნევენ...

– მგლები წმინდა გიორგის  
ძაღლებია,  
რომ დაყმუიან შიშსა და  
სიბნელეს.

1972





\* \* \*

თქმულებების სეტყვაში და  
ლეგენდების ამ თავსხმაში,  
რა თუნდაც რომ მეძნელოს.  
ძველ კოლხეთის –  
წარსულს ვისხამ  
ოქროს თასში  
და ვსვამ მზის სადღეგრძელოს.

1970



\* \* \*

როცა ზეესი ზევსობდა,  
რადღა უნდა ენანათ,  
ან რა ჰქონდათ საღაო,  
მათ მიწიერ მეფესთან:  
ნანასა<sup>1</sup> და  
ნენანას,<sup>2</sup>  
თარხონსა<sup>3</sup> და ჰეფესტოს.<sup>4</sup>

1978

---

<sup>1234</sup> ორმოცი საუკუნის მიღმა, კოლხური (ქართული)  
ღმერთ-ღვთაებანი.



\* \* \*

ანგელოზთა ფრთათა შრიალს,  
სადღაც მიაქვს ცა  
რიალით.

ღამეა უნაპირო  
მზე უბრწყინავთ მარიამის  
ათრაკსა და  
საფირონს.

1979



\* \* \*

მთამ ზღვას ნისლის კრაველი,  
როცა გადაუფინა,  
ელვამ უცებ იანცა  
და წამს გადაუფრინა  
უფრთო მიწას,  
ფრთიან ცას.

1971



\* \* \*

ხვარცასავით გადამდები,  
მოლანდება გდეველა მხეცის  
და მოძალეს თუ ზარავდი,  
ტანზე აბჯრად –  
რწმენა გეცვა,  
გეხურა მზის მუზარადი.

1977



\* \* \*

როდესაც ცის ტაძრიდან –  
ღამეს რეკავს  
სხვა ზარი,  
მაშინ დედამიწაზე –  
ხედავ სურათს საზარელს.  
და შენ ყოველის გამრიგე  
გმობ,  
ვით ელიაზარი.

1981



\* \* \*

ტყეში ათასწლეულთა –  
შარას ვედარ იკვლევენ,  
სიკვდილს გამოქცეულნი:  
აცქებები,  
ინკები.  
და მოხუცი პლუტარქე ფიქრობს და...  
ძლივს იხსენებს –  
პელაზგების წინაპრებს –  
ტირენებს და  
ტირსენებს.

1972



\* \* \*

ცით მოვლენილ სიყვარულს,  
ჩუმად დასდევს დემონი,  
სული, რომ გაუყიდოს,  
მაგრამ ვეღარ იმონებს,  
ეროსსა<sup>1</sup> და  
კუპიდონს.<sup>2</sup>

1964

---

<sup>1</sup> სიყვარულის ღვთაებები.





სამება

ჯერ იყო კოლხეთი...  
და მერე იბევრა  
და აიყარა სამყარომ ტანი.

მაია,

აზია

და რეა-კიბელა,

სამივე ერთია და...

დედაა ამირანის.

1972



**ხსოვნის კუნძული**

ამბობენ, რომ ათასწლეულთა  
ცოდვისგან შენ  
გამოვიხსნიდა

უფალი,

რადგანაც სხვა სახით,  
გამოგყავს დავიწყების  
ნისლიდან –

შენი წინაპრების ლანდები  
და ხსოვნის კუნძულზე  
ასახლებ.

1973



ისევ ლოდიწი

ეჰ, ვინ იცის,

რამდენი,

ცოდვა ზურგზე აკიდეს,

კოლხ ასულს და...

ახლა კი,

სხვას კი არა, შენ გელის,

ვითარცა ფარმაკიდებს\*

კურტ იოხიმ შპრენგელი.

1993

---

\* ფარმაკიდები – ქურუმი ქალები.



**წინიკია, ჳრიგია და ლიღია**

აქეთ კოლხეთია და იქით  
    პაფლაგონია  
და ჰეკატეს ტაძრების ცა დაფლა  
აგონიამ  
შორს კი,  
    ათასწლეულის –  
    ბილიკებით მიდიან:  
ასულები კოლხეთის:  
    ფინიკია,  
    ფრიგია და  
    ლიღია...

1974



\* \* \*

ქარი ხეებს აქეზებს:

– ნულარ დგანან უჩუმრად  
ტყეში,

ვითა სტუმარი.

ტალახიან სახეზე

მწუხრი შუკებს წაუსვამს

ნისლის მკრთალ ფერ-

უმარილს.

1961



\* \* \*

წელი არის სინათლის,  
ცხადად რომ გელანდება,  
გრაალი და  
საწმისი,  
მთებში კავეკასიონის  
და არა შორს  
ანდების.

1981



**გადმოაფენს თოვლი მანდილს**

ელვის ციცქნა ბილიკებით,  
როს გადმოვა უფლის მადლი –  
მეთერთმეტე ზეცის მოვლის.  
გადმოაფენს თოვლი მანდილს,  
სიშორეს კი მზე  
და მთლი.

1971



**ტაძარი**

მოჩანს „პოლარული მთა“,  
მზე,  
მის მიღმა ამოდის,  
კოლხურ ცეცხლში ნადნობი.  
კლდედ დგას შენი ტაძარი,  
მიღმა ცვალებადობის.

1979





\* \* \*

სხვები კი ჯგუფ-ჯგუფად,  
და მე კი მარტოკა,  
ვებრძოდი გველეშაპს,  
ლომსა და  
მარტოქას.

1989



\* \* \*

წამით აღარ ისვენებს  
ფიქრი და  
ატლანტიკის  
ფსკერზე ლამის ჩავიდეს,  
რადგანაც იქ დაემებს  
იბერების ნაშიერთ –  
პარპლებს და  
დრავიდებს.

1976



\* \* \*

არყოფნის ზვირთების ხმაურში,  
შენს ყოფნას არ უჩანს  
ნაპირი,  
თუმც ღღეებს სურთ შენი წაქცევა,  
რადგანაც აპირებ –  
ცად ქცევას.

2006



**ფსალმუნო – 9999**

ხელთ გიპყრია მზის ფიალა,  
ნათლით სავსე და  
გრაალის თასისავე  
და ვით დავით –  
საგანძურის თხოვ  
შენახვას, –  
„ათასის და ასისთავეებს“.

1989



**ეშას-წყარო**

„სამოთხეში ხევსურის წარმოდგენით  
„ვეშას-წყალი“ მიედინება.“

ქვის ჯვრის შემოხედვა გზარავს,  
გეშინია შენ ლოდების,  
ჩემო სულო! –  
შე საწყალო!

როს მოკედები, გელოდება,  
სამოთხეში – „ვეშას-წყარო.“

2001



\* \* \*

მიწაც და ზეცაც,  
ირგელოვ ყოველი,  
აღმართულია რწმენის კედლებად,  
სიკეთეს თესდი და  
მასვე მკიდი.  
დედა-ღვთისმშობლის ღოცვა –  
ვედრებით,  
შენი დიდი გზა  
ტაძრისკენ მიდის.

1959



\* \* \*

ვარსკვლავებში ვეძებ ქართულ

სულს –

ღიადი წინაპრების.

და მე ვისმენ ქერუბიმთა,

სერაფიმთა ფრთების ფათქუნს,

რომლებიც ბნელს –

მილამპრებენ.

1998



\* \* \*

ბრძოლითა და ყიჟინით,  
შორეულზე –  
შორეულ,  
წარსულიდან მოხვედი,  
ცა მაღალი, ვით მინჩხი.  
აყვავდება კოლხეთი,  
ვითარც ბუჩქი კვირინჩხის.

1978





\* \* \*

ციო დახურულ სამყაროს,  
მუცლის გვრემად მოუვლის,  
საიდანღაც ყმუილი –  
მეძუპური ძუ მგელის –  
რომისა და  
რომულის.

1962



\* \* \*

შეიძლება ეს ზღვები –  
მეცხრე ცამდე ააღდეს,  
ცას ჩაემსხვრეს ვარსკვლავთა  
ვარდისფერი მინები.  
მაგრამ თასი გრაალის,  
ვითარცა მზის სვეტები,  
აღარ გაიყინება.

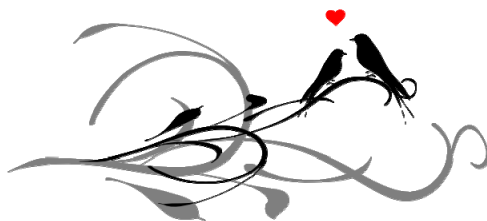
1966



\* \* \*

მთებზე უკან მავალებმა,  
ძმებს,  
ვით უქონ წინები,  
მიწამ მარტო როგორ გასძლოს,  
როცა უქორწინებულ  
ცა მშვენიერს ელის  
„სასძლოს“.

1973



**იერემია წინასწარმეტყველის გოდება**

ბიბლიიდან მოისმის,

როგორც ცეცხლის გოდება,

ნეტარ იერემიას –

ცრემლნარევი მოდება:

– ჩემთვის უბედურების ბევრი ბადე  
მოქსოვა...

„დამღეჭა და შემჭამა,

ბაბილონის ხელმწიფემ

ნაბუქოდონოსორმა“.

1999



\* \* \*

წუთისოფლის ზამთარში,  
ვისაც აღარ შესცივდა,  
ვინც უკან არ იხევდა,  
მისი სული ზეციდან –  
ელვად გადმოიხედავს.

2004



\* \* \*

სინამდვილე და მითი –  
ერთმანეთში აზილეს,  
მაგრამ მაინც კოლხური,  
მიწის ფერი სულ სხვაა,  
ვით მადლენი და  
აზილისა

1967

1,2 – არქეოლოგიური კულტურა  
პალეოლითის ბოლოს.



\* \* \*

უმზეო და უნაპირო,  
შენ გწყალობდა ცა  
მაშინაც,  
როს დაგდევედა თვალი ბეცი,  
მაგრამ ვედარ შეგაშინა,  
ღრენამ უხილავი მხეცის.

1986



\* \* \*

სიყვარულის მაღალ ხანძარს,  
ვერ ჩააქრობს  
ცა - ჩ-ის,  
თუნდაც უამი გააქვალ.  
მაინც ვეღარ დააშორებ,  
საიქიოს,  
სააქაოს.

2004





\* \* \*

მზე სიცივისგან გამოპარული,  
ზაფხულის მწვანე კარებს  
შეაღებს,  
როცა სიმშვიდე დადგება ირგვლივ.  
ადრე თუ გვიან,  
მოვა მებაღე,  
და შენ ყვავილთა დაგადგამს  
გვირგვინს.

1971



\* \* \*

ისტორიის მეუფემ  
დიდმა – მამა – ბატონმა,  
მითხრას ჰეროდოტემ და  
დამიმტკიცოს პლატონმა,  
როცა ცაზე იხილეს მთვარის თეთრად  
გაესება –  
ლაზებმა და ჭანებმა,  
ქართვებმა და ქასქებმა,  
თუკი იყო ამქვეყნად სხვა ხალხთა  
ჭაჭანება?!

1972



\* \* \*

სიმყუდროვეში სხედან მთიები,  
ზეცას უკრავენ მთვარის  
არფაზე  
და შორეული ისმის არია.  
დედამიწელებს შურთ და  
აბრაზებთ,  
რომ შენი ღმერთი მზე და ფარია.

1988



13 და 17

ღამის უფსკრულებიდან  
ეშმას ეშვი იალებს,  
მას ვერავინ დაფერფლავს,  
ცეცხლისა და მზის მეტი.  
საიდანღაც მოისმის მხეცის შავი  
ღრიალი:  
13 და 17-ტი.

1989



\* \* \*

უსჯულოთა მეძუძურნი,  
მძინვარებენ,  
ხელობენ  
და მათ ტუნზე ახმებათ:  
ვნება უღმობელობის,  
შავი ღვინო კახპების.

1983



\* \* \*

თარხონის ხმა არ ისმის  
და აღარ ჩანს ელია.  
ცვარ-ნამული ვარდები,  
გარდაიქცნენ ქაცვებად.  
სივრცეები ელიან –  
შენს აღდგომას,  
ცად – ქცევას.

2007



\* \* \*

ეს ბოროტი სამყარო

შურით,

ბოღმით სავსეა.

საწყალ დედამიწაზე –

ჯავრი რომ ვერ უყვრია.

ზღვა გრავლის თასია,

უამთა მძვინვარ ქარიშხალს,

ხელეებით რომ უპყრია.

1966



1956 – სტალინის სენაპირო

ზარებს არისებდა მნათე...  
დღეები კი მზიან ღამით,  
ერთურთს წყვედიადს  
მიჰკიოდნენ...  
და განცხრომის ედგათ უამი –  
მხეცებსა და  
მიკოტებს.

1956





\* \* \*

დრო მოვა და ვით ცოცხლებს,  
მკედრებსაც განიკითხავენ,  
რადგანაც რომ ასხენე.  
შვიდი ბეჭდით დაბეჭდილ  
წიგნის –  
შენ ხარ ამხსნელი.

1993



\* \* \*

ცისქვეშეთში ქარიშხალს,  
რადგან არა აქვს საზღვარი –  
იელვოს და  
იბოლოს...  
ზღვა იყო და ზღვა არის –  
წუთისოფლის –  
სიმბოლო.

2001



\* \* \*

დასაბამიდან –  
ქვესკნელში,  
ზესკნელში –  
დაექებს მრავალზე მრავალი,  
რაინდთა,  
მეფეთა ამაღა.  
მოვიდა პოეტი და თასი გრაალის,  
„კოლხურ ფსალმუნებში“  
გადამალა.

1989



\* \* \*

შენ სამყაროს გარს უვლი,  
ვით იესო გალილეას,  
იუდეას,  
სამარიას,  
რადგან იცი ცად მიმოყრილ  
ვარსკვლავებში –  
მარადისი შენი ოქროს  
სამარეა.

2005



ისევ სვანეთში

ლეგენდებით შემოსილი –  
დალი მიძღვის წინ  
ლამპარით:

ლამარიას,

ქალდეს,

ღალხორს.

ჩემი ქალდი წინაპარი,

იქნებ სადმე დავინახო.

1976



\* \* \*

შენი ოქროს ფიქრები,  
სხვა პლანატებს ერთვიან,  
როგორც წყაროს სათავეს.  
ქვეყნად ღმერთი ერთია,  
ესაა რომ მოკვდავნი,  
სულ სხვადასხვა სახელით,  
უხმობენ და ნათლავენ.

1994



\* \* \*

დადგება უამი,  
მომავლიდან –  
წარსულისკენ გაიხედები,  
ყელს მოიდერენ გაფრენილი დღეთა  
გედები  
და დაგიდგება თვალწარმტაცი  
შენი ედები.

2001



\* \* \*

ბიბლიიდან მოისმის,  
(როს ღამეა მზიანი)  
ანგელოზთა გალობა,  
ლოცვა წმიდა მამების  
და მე სულს მიამებენ.

2005





**მზის და მთვარის პორბალი**

წამით აღარ ჩერდება  
დრო და უამი ტიალი,  
ზნეც მიტომ აქვს ორგვარი.  
უფლის ხელით ტრიალებს  
წუთისოფლის  
ბორბალი.

2001



\* \* \*

სამოთხეში მიმავალ  
დღეებს სული მიახდე,  
წყლულს რომ დაგიაძებენ.  
ნათელს მოსავს –  
წვედიადი,  
და დღეს დაუღამებელს.

1989



\* \* \*

ფშაფ-ხევსურეთს ჩამომდინარი  
    წყარო,  
            დეგმა ხალხს მოპარა!  
მთებს ტანზე რისხვა დაუვლის –  
    იახსარის და  
            კოპალას,  
    გიორგი წყაროსთაულის.

1977



\* \* \*

გულს ისარი ბოროტების  
სტეორცნეს და არ  
აუცდინეს,  
მაინც უფლის გზებით მიდის,  
ვით ნეტარი ავგუსტინე  
და ვით წმიდა ბასილ დიდი.

1994



\* \* \*

ხელთ გიპყრია სამყარო,  
ვით სიცოცხლის მტევანი.  
მადლა-მადლა გეწევა კიბე  
ცაში მიღგმული  
და დღეები წყვილიაღში ერთმანეთს  
ემატება...  
რადგან, ვით ფრამეტანი,  
ცად?!  
არა, ზღვად კითხულობ -  
კოლხურ,  
ოქროს საწმისის  
და გრაალის ხატებას.

1982



\* \* \*

სხვისი არა,  
ქართული,  
ჯილად გადგას ღირსება  
და ცად ბუდეს იკეთებ.  
მთვარესავით ივსები  
სიბრძნითა და  
სიკეთით.

1997



\* \* \*

შორეული წარსულიდან,  
რომ ისმის ვედრება,  
აღბათ სპარსები

ან საგებია:

– მიკენის და ტირინთოს კედლები,  
ბუმბერაზი კიკლოპების  
კი არა,

კოლხი ხუროთმოძღვრების ნაგებია.

1976



საქართველო – 1924

დუმდნენ ანგელოზები  
და არ ჩანდა მიქაელ.  
მოვიდნენ და ჩვენი მზე,  
წამს, გრაალის თასივით –  
ქრისტეს სისხლით აღვსილი,  
მიწას დააპირქვავეს!!!

1966





\* \* \*

მძინვარებდა კუპრის ზღვა  
და დუღდა ჯოჯოხეთი,  
მერე როცა სიცოცხლის  
გაჩნდა ველი ნამცვრევი  
და შენ როცა მოხვედი,  
კოლხო!

ამ ცისქვეშეთში,  
არავინ დაგხვედრია  
მენძელი –  
ხმის გამცემი.

1969



\* \* \*

ვხედავ მოხუც ჰომეროსს,  
რომელიც თვალს მარიდებს  
და სურს აფროდიტეზე  
დიდი ჰომნი იმღეროს,  
რადგან ის ოლიმპოზე  
აჰყავთ ჰორებს,  
ქარიტებს,  
ეროსსა და ჰიმეროსს.

1986



\* \* \*

სამი ათასწლეულის შემდეგ  
ჩემი სვანეთის  
მკვიდრნი ღალხორს  
და ქაღდეს,  
მზე, რომ ძირს არ დაქანდეს,  
იმ კლდიან და  
იმ მთიან  
ადგილს, ვითარც ბაბილონს,  
ვარსკვლავებს კვლავ ითვლიან...

1973



\* \* \*

შენს მზითმოსილ ნაფესურებს,  
უკვდავების წვიმა აწვიმს,  
და დიდების თოვლი ათოვს...  
პოეზიას მიჯაჭვულო –  
ქართულ სიტყვის გოლიათო.

1993



\* \* \*

წარსულიდან ხმა ისმის

დე გრიეს და

მანონის:

– სიყვარულშიც მეუფობს

თურმე „მგლური კანონი“.

1964



\* \* \*

ლოცვითა და ვედრებით,  
სამართალს ვერ პოულობს  
უფლის მონა –  
მეფესთან,  
ვითარც პირველ სიყვარულს  
ქრისტე – ღმერთი  
ეფესოს.

1992



**შენ, ვით პეტრე იბერი**

ყოელის დაცამლეწავი,

ქრიან უამთა ქარები...

შენ,

ვით პეტრე იბერი,

დგახარ ნათლითმოსილი –

მომავლის და წარსულის

შუა,

და არ გეკარება,

სიკვდილი და სიბერე.

1994



აღვას, პაღმას, კიპარისს

ხსოვნის ცაში ბიბინებს  
სიყვარულის თავთავი  
და აქ რწმენას  
შიში აქვს,  
იქ მაცილის მიპარვის,  
რადგან იგი თაყვანსცემს –  
აღვას,  
პაღმას,  
კიპარისს.

1986





პოეზიის აისბერგები

შენია...

ლუკმა არამი,  
ქვეყნად არავის  
არ შერგებია.

შენი „კოლხური ფსალმუნები“,  
(ვითარცა ცუნამი),  
პოეზიის ოკეანეში მცურავი –  
აისბერგებია.

2000



**ხილვა: მარკოზი და მათე**

უფლის ხილვად მოსდგომია –  
ცის ნათელი  
ტაძრის სარკმელს.  
და ღოცვებით ღამენათევს –  
ბიბლიაში ხელაპყრობილთ  
ვხედავ მარკოზსა და  
მათეს.

1969



ამლასა და ახიელს

ლეგენდის ხის ტოტები –  
შატილსა და  
შუაფხოს,  
ვაჟავ! რომ შეარხიე,  
მთებს სურთ ხელი შეგახონ,  
მიტომ გელოდებიან –  
ამლასა და ახიელს.

1977



\* \* \*

ვიცი „პარნასელები“,  
თავზე ხელისაღებით,  
ფიქრის მთაზე რომ ავლენ.  
შენც იქ ასვალ „ბადებით“  
ისე, როგორც ეწადა –  
იპოლიტე რომაელს.

1979



\* \* \*

წყვდიადს ათასწლეულთა,  
უღამებელ სინათლით,  
ისევ ისე მოარღვევს –  
ვარსკვლავების ხორხოცი  
და იმათში ხმა ისმის:  
ოიანე მინჩხის და  
პროკლე დიადოხოსის.

1968



**ხილვა: მარია ღვთისმშობელი**

წამით შედგნენ ტაძართან,  
სადაც ქალწულებმა  
სანთლების ტყე დაანთეს,  
საკმეველი აკმიეს.  
და ვჭკვრეტ: ანგელოზების ფრთებზე  
დასვენებული,  
მარიამი ვით მოჰყავთ – ანას,  
იოაკიმეს.

1989



\* \* \*

გეძახოდა ხმა უხმო,  
რაც სამყაროს აოცებს,  
შენ კი ძმაო, გეძინა,  
არ გახსოვდა ღაო-ძი,  
და არც ღაო ღე ძინი.

1993



\* \* \*

ჩვენთან არს დამორგუნველი –  
მზაკურისა და  
ცბიერის.

ბნელ სამყაროს თვალები,  
ნათლით ვინც აუხილა.

დაგვანათლა ციერმა –  
რწმენის სანთლებს ვუნთებდეთ,  
თაყვანს ვცემდეთ უხილავს.

1994





\* \* \*

წარსულს გიფორიაქებს  
რევეა იერიქონის  
წყევლით ნაგებ კედლების.  
არც ფარი და შიმშირი  
და არც ღოცვა-ვედრება,  
მხოლოდ ცეცხლი გიშველის.

2003



\* \* \*

აღმოსავლეთ,  
დასავლეთით,  
ჩრდილოეთით მოგვცენილი,  
შავი ჭირი არ იღევა..  
და მეც ვკურნავ..  
ისე, ვითა მაცხოვარი,  
იუდეას,  
სამარიას,  
გალილეას.

1998



\* \* \*

ირყევა სამყარო ქაოსური,  
შენ,  
ცას მოსხლეტილი  
სიბრძნის ქვა,  
ხელში გიჭირავს ხვითოსავათ.  
უცხო პლანეტიდან  
ჩამოსული,  
შენ ხარ პოეტი ღვთისმოსავი.

2004



\* \* \*

გარდასული დღეების –  
მოგონება გინელებს  
ყოფნის არაფერობას.  
როგორც ნილოს სინელი,  
შენ არასდროს სტოვებდი  
საიდუმლო სერობას.

1994



\* \* \*

მზეა –  
უფლის სიმბოლო  
და იგავში იაღებს  
ის, ვისაც რომ უსტვინეს –  
წმიდა ტერტულიანე,  
ნეტარი ავგუსტინე.

1987



\* \* \*

როცა ჩუმი შრიალი,  
როგორც ორხიდეების,  
საიდანღაც მოისმა,  
ზღვის ხემ –  
წარსულ დღეების,  
ზვირთთა ფრთები მოისხა.

1959



**განთიადამდე ვარსკვლავების  
ისმის მუდარა**

თეთრი ღრუბლები –  
ზესთა წიგნებია,  
ვითარც „ფსალმუნი“,  
ელვის ძაფით ცად აკინძული.  
განთიადამდე ვარსკვლავების ისმის  
მუდარა...  
შორით კი მოჩანს მთვარის  
კუნძული –  
პოეტის სულის ნავსაყუდარი.

1975



\* \* \*

შურსა და ღვარძლს თესავენ  
დღის,  
    ღამით მომპირველნი.  
შენი კი ტრფობით დაღლილი,  
    სივრცეს ხმობ:  
    დანტესავით –  
– სიყვარული პირველი.

2006



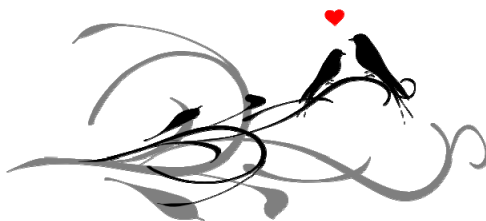


\* \* \*

შენი ხმა კი, ვითარც მეხი,  
ათასწლეულებში ატანს...  
ცა – გფარველობს  
მზის მთესავი.

ზე – კაცს,  
ქცეულს უფლის ხატად,  
ორბუნებოვანს ქრისტესავით.

2005



\* \* \*

ისმის სიშორის ზარების რეკვა,  
და გასასვლელი –  
იქით,  
მიღმეთში,  
იკეტება და იღება კარი.  
და მთელი ღამე, როგორც მსტოვარი,  
ვარსკვლავთა ჩურჩულს  
ყურს უგდებს მთვარე.

1987



\* \* \*

ელვის წვრილ ძაფით შემოკერილი,  
დაუსველდებათ ღრუბლებს  
ფონები,  
როს გაისმება ქარის დისკანტი.  
ყვინჩილასავით ზღვაზე ტალღა  
აიქონრება,  
მზეს წაიყვივებს და სველ ნაპირს  
ჩაუნისკარტებს.

1968



\* \* \*

ნათლითმოსილი საღამო,  
სანამ მზეს ბნელში დაფლავდა,  
ჩემი საწყალი ძმის სული,  
გადაქცეული მერცხლადა,  
თავის ეძეგლო საფლავთან –  
ჭიკჭიკით გამომეცხადა.

1993



\* \* \*

ქართელის ღურჯ ცაზე ჩამოწოლილი,  
აღარ გაშინებს  
ღრუბლების სისქე,  
რადგანაც ცაში გეგულვის ქრისტე,  
მთათა მაღალი საფეხურებით  
მიიწევ ცისკენ...

2007



\* \* \*

იცი ათასწლეულები,  
შენ ბეჭეებზე ვერ დაგცემენ,  
ციოთ და პონტოს ზღვით მონათლულს  
და „კოლხური ფსალმუნებით“  
ნათლისმცემელს.

2001



\* \* \*

„ჩვენ წინაპარს ვემორჩილებით  
ჟველაფერში, რაც გვიანდერძა.“  
(იერემია – 35:8)

ვმორჩილებდეთ ბედისწერას  
და ველოდოთ მოსვლას „სიძის“.  
რაც ჩვენშია,  
ნუღარ ვეძებთ.  
ბეჭედს ვურტყამ ნაანდერძევს  
იონადაბ რებაქი – ძის.

1977



\* \* \*

მილიარდი წელი არის,  
მზე და მთვარე  
ცის ლაჟვარდში  
სხედან, როგორც ბადიდები.  
და მთიებიც სულ  
ამდენ ხანს  
გალობენ ღვთის სადიდებელს.

1966





\* \* \*

მეცხრე ციდან მოსული

ფიქრი,

ღამეს უთევდა –

სულის წვას და წამებას.

წუთის გაქუთუთებას,

წამის გაწამწამებას.

1989



**მზე და ქარი**

აღსავლით რომ ნათელს რეკავს,  
ღამის ქვაბში ჩამოსხმული  
მზე – ბაჯადლო,  
ცის ზარია.

ქვესკენლიდან ამოსული  
ქარი –  
ზღვათა სიზმარია.

1974



**ვარიანები, ხარიანები**

დიდი ათასწლეულების  
გადალახეს ბარიერი  
კოლხებმა და...  
მათი საქმე დარჩა ნორჩად.  
რომ მოისმის: „ვარ-იბერი“,  
„ხარ-იბერი“, –  
სმეა ხოტუ მატუასი,  
ანდა გახლავთ ვირა კონას.\*

1992

---

\* P.S. ნორვეგიელი მკვლევარის ტურ ჰეიერდალის ცნობით, აღდგომის კუნძულზე (მეოთხე ათასწლეულში) ცხოვრობდნენ: „ვარ-იბერები“, „ხარიბერები“ (ვარ-იბერი, ხარ-იბერი, ე.ი. იბერი – ქართველი) ხოტუ – მატუა და ვირა-კონა.



\* \* \*

ცად დარეკილ შენს „კოლხურ ზარს“,  
საფლავიდან მტრის ამომთხრელს,  
სხვა დავა აქვს ჯოჯო ხმებთან!

საქართველო –

ეს სამოთხე,

მათ გიქცევს ჯოჯოხეთად.

1989



\* \* \*

ვით წარსულში ისო ზირაქ,  
შენი სიტყვა დღესაც  
ხშირად  
რწმენას თესს...  
ვით თესვდნენ.  
და უცნაურ სურნელს აფრქვევს –  
საკმეველის ხესავით.

2003



\* \* \*

კოლხეთის შორეული წარსულის  
ცას რომ ანათებს,  
რა აღია?!  
შიშით რომ აკრთობს ადამიანს!  
„ზეციური რწმენის მადანია“,  
ოქროს საწმისი და  
გრაალია.

1967



\* \* \*

ქართული მზის პალოზე,  
სიყვარულის უწყევტი  
თოკით უნდა დაება,  
რადგან ცეცხლი გეწვია.  
პოეზიას ღვთაებას,  
ცხერის მაგიერ,  
მგელს წირავ.

1984



**დიდგორზე**

(გარიანტი)

ვდგე ვარ ველზე დიდგორის  
და ვით დავით მეოთხეს,  
სანამ ფიქრი შემშლიდეს,  
კლავ მწადია მე ასე:  
ვუხმობ ოცდამეშვიდეს,  
ხმას კი ვაწვდენ –  
მეასეს.





\* \* \*

ღეთის ნაკურთხი ტაძრები –  
ცამდე აწვდილ  
სვანეთის,  
რაჭისა და ლეჩხუმის,  
თავს იწონებს კოლხური  
ბარძიმით და  
ფეშხუმით.

1978



\* \* \*

ძე ღვთისას თუ ხშირად  
არ გესლავს უნასი,  
მგელი ცხვარს ისე არ ეცემა,  
არყოფნას ყოფნა რომ ამშვენებს –  
ეს მე,  
„ფსალმუნებით“ მხეცები,  
განვღევნე და  
გადავაშენე.

1997



\* \* \*

კრავთა მმუსვრელ მგელსა ჰგავს –  
ესე წუთისოფელი:  
მომავლით და  
წარსულით,  
ანფასით და პროფილით –  
ბიბლიიდან ხმა ისმის:  
წმინდა ეფრემ ასურის,  
იოანე ოქროპირის.

1967



\* \* \*

დავიწყების კუნძულებიდან  
      წვეულები,  
ჩემი ციხე-კოშკის სათოფურებიდან  
იმზირებიან –  
      ათასწლეულები.

2007



**ცოდვის შვილები**

(მაზახო\* – „სამოთხიდან განდევნა“.)

მორჩა!

აწი სამოთხეში,

ვეღარც ერთი ვეღარ შევა!

მოწყენილ და ღია ცისქვეშ –

მოუხდებათ ღამის თევა,

სამოთხიდან გამოდევნილ

ცოდვის შვილებს:

ადამს,

ევას.

2005

---

\* მაზახო – დიდი იტალიელი მხატვარი (1401-1428)



**კვერცხი**

*მხატვარ ნიკო ხერკელაძეს*

გისარია...

და დიდგულობ,

იმიტომ, რომ:

კვერცხის ნაჭუჭში ჩადებულ  
„წიგნს“ – კითხულობ.

2008



**სამებრელო მერამღენე დალაშქვრა**  
(ზოგ-ზოგ ვაი მეგრელს)

სამეგრელო იწვის და...

ბრუნავს ცოდვის მორევი,

ზღვა ჰგავს ცაში ატანილს.

თქვენ უსხედართ ორივე

სუფრას:

ღვთის და სატანის!!!

1993



\* \* \*

სასოებით და ღვთის მადლით,  
ნასებითა და  
ებნებით,  
სამყაროს ნათლით მმოსავი.  
ეს შენ ხარ დიდი მგოსანი,  
„მსაჯული,  
მსჯავრის მძებნელი!“ (ესაია.)





ჰელიოსის ფიალა

სადღაც ათასწლეულთა  
მთათა მაღალ მწვერვალზე,  
წყვიდიადში რომ იალა,  
„მაყვლის ბუჩქი“ იყო თუ  
ჰელიოსის ფიალა?!

1986



**პარნასის მთაზე**

სუფრას ზევსი თამაღობს...  
და თავს იკლავს  
ებანი.

წუხს წინწილი და ნასი.  
აპოლონი ხელს გიქნევს –  
მაღალ მთიდან პარნასის.

1961



\* \* \*

ღამე თეთრად ნათევი  
ლოცვა,  
ცისკენ მიუძღვით:  
პეტრეს,  
პაულეს,  
ივანეს.  
მათ სულში, ვით ნათელი,  
მამაღმერთი ივანებს.

1978



\* \* \*

ეს მე ვიყავი...

საქართველო! –

აწ სადღა ჰპოვებ,

შენზე აღესიღ,

ქლიბივით პოეტს.

1977



\* \* \*

ისე, ვითარც ამირანმა,  
რადგან ღმერთთან იომე,  
ქართული ცა მუხარადად,  
თავზე მარად გეხუროს.  
უკვდავების გზაზე მავალს,  
მთები კავკასიონის  
უნდა გესაფეხუროს.

2001



\* \* \*

მოგწყინდა ყოფნა დედამიწაზე,  
ცად ხეტიალი  
შეგებას განიჭებს;  
სივრცეები ცივ ხელებს გართმევენ.  
გადააბიჯე მთვარის –  
კარიბჭეს,  
და მეცხრე ცისკენ მიემართები.

1965



\* \* \*

ქარის აკვანს გირწევდა,  
ლურჯი პონტო ვექსინის  
და „ნენანას“ გიმღეროდა  
ფაზისი და ნილოსი.  
უკვდავებას გასხურებდა  
კოლხური ცის მირონი,  
ვით ჰერკულესს, მოძღვრად გყავდა –  
კასტორი და  
ლიმნოსი,  
ბრძენთაბრძენი ევრისთევსი და  
კენტავრი ქირონი.

1979



\* \* \*

სხვა არა,  
    ღამეებს მე ვათევ,  
    იქ სული –  
უსასრულობას შერთვია.  
არც მეცხრე და არც მეთექვსმეტი,  
    მე ვიცი მეთერთმეტეცა,  
სადაც მხოლოდ სინათლე და  
    ღმერთია!

1977





\* \* \*

მძინვარ ათასწლეულების –  
ქარიშხლიან კარებს ადებ,  
დრო გდევს დაუნდობელი,  
მაგრამ მაინც „აგამაღლებს“ –  
რუსთველი და  
ნობელი.

1993



\* \* \*

აიეტის ვეძებ კოლხეთს,  
დიდ წარსულთან მიწევს დავა,  
ვუხმობ მაკრალებს და  
დრილებს.

„ხმელ წიფელის“ ჩრდილში ვდგავარ  
და მზით დამწვარ სულს  
ვიგრილებ.

1991



\* \* \*

(ვარიანტი)

სიკვდილი მისწრებაა ზოგჯერ,  
უსიკვდილოდ სიცოცხლე  
არ ღირს.

ცხოვრება რთულიცაა და მარტივიც.  
შენ კი...

მხრებით გიჭირავს ატლანტივით,  
მსოფლიო პოეზიის ცის თაღი.

2006



\* \* \*

მადლის ტახტზე დაბრძანებულს,  
სიყვარულის ზღვას უფენენ.  
შენ კი,  
სიხარულის მოხოვნელს,  
დღე ყოველი გაახლოებს  
მზეს და...  
ცათა სასუფეველს.

2008



\* \* \*

ისე,

ვითა დღე-ღამე,  
სიცოცხლე და სიკვდილი,  
ორნი –

ერთურთს ერთვიან.

სიყვარული ცალკე დგას,  
სიყვარული ღმერთია.

2007



**ვითარც ოტელოს იაბო**

სამსალას გვასმევს საწუთრო,  
ვითარც ოტელოს  
იაგო.

სადღაც მოისმის გლოვეს ხმა,  
თუკი სიკვდილი ბრმა არის,  
სიცოცხლეს  
როგორ მიაგნო?!

2007



\* \* \*

ჩემი სიცოცხლის მაღალ ნაძვის ხეს,  
ცვივა ღოცვებად მწვანე  
წიწვები  
და შენ შორიდან მიესაღბუნე,  
ო, უხილაო,  
კვლავ მოწიწებით,  
სანთლებად გინთებ „კოლხურ  
ფსალმუნებს“.

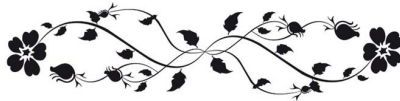
1992



\* \* \*

ზესთა სამყაროს იღუმალების,  
ვერ შუეცნობი  
კვლავ ფარავს რიდე.  
ღამით ვარსკვლავებს რომ აალებენ  
და ნათელს ფენენ  
კიდითი-კიდე,  
ყოვლისმხილველის არის თვალები.

1985





\* \* \*

მორჩა,

მეტს ვეღარ მოვითმენ.

და ვითარც პავლე მოციქული –  
ეფესელთ,

კოლასელთ,

კორინთელთ,

ისე მეც, მივმართავ: ქართველებს,

სვანებს და მეგრელებს:

„– შეიცანით ჭეშმარიტებაში

ღვთის მადლი“.

1993



\* \* \*

პონტო,

ნაპირთან ზვირთთა ფოთლებით,

მკითხაობს ისევ,

ვითარცა ბოშა:

– მსურს ვამცნო დიდებს და

პატარებს,

რომ ფაზისს, როგორც კოლხეთის  
დროშას,

აიეტივით უამი მუდამ ჩამოატარებს.

1984



**მიწასთან ხარ წიღნაყარი**

მიიკვლევ ბნელ გზას ბორძიკით,  
გვერდით არა,  
წინა კარით,  
დაიგანებ შენც ბორცვს იქით,  
როგორც შენი წინაპარი:  
სულით – ცასთან,  
და ხორციით კი  
მიწასთან ხარ წიღნაყარი.

2007



**იოგებს და ოკულისტებს**

საიდანღაც კვნესა ისმის,  
დმერთთან მებრძოლ იაკობის  
და ზეცაში უხმობს ქრისტე:  
„სათნოების ფრთით“ შემკობილ  
იოგებს და  
ოკულისტებს.

1997



\* \* \*

სიხარულად მოფრენილი,  
ცის ვარდისფერ  
გონს მოსული,  
სურს, რომ „ოქროს ნავს“ არწევდეს  
და მოსვლიდან  
მგოსნის სული,  
ღექსში ეძებს განსაწმენდელს.

1991



წიგნი „ამაღლება“ – 1973

თვალეში ურცხვად ჩამშტერებია –  
გარდაუვალის –  
გარდუვალობა.

ბრწყინავენ ზეცის ღურჯი თაღები.  
ანგელოზების მესმის გალობა  
და...

ღგება ჟამი ცად ამაღლების.

2004



\* \* \*

ცისკენ მიუყვები ლოცვას,  
ისე,  
როგორც ვაზი ხარდანს.  
წყვდიადია, ირგვლივ ბნელა.  
არვინ მეგულება მსსნელად  
ქვეყნად,  
უფლის მადლის გარდა.

2003



\* \* \*

მაღე აშრიაღღება  
ჩემი ხე – საქსაულის,  
ცის და მიწის ფიქრებად  
და სულ მაღე იქნება,  
ჩემი ციცქნა –  
ლექსების  
ღიღი დღესასწაული.

2000





\* \* \*

მიმწუხრისას,

საიდანღაც,

ისმის ხეგუნა და ვედრება,

ისეთი, რომ მიწა იძვრის

აბა,

სხვა, ვით შეედრება,

ცით გადმოსულ წყაროს სიბრძნის.

2005



\* \* \*

გაზაფხულის ფეხის ხმა,  
სიხარულს კვლავ განიჭებს;  
მადლი,  
ბნელს ვერ გაირევს.  
„მორჩილების კარიბჭის“ –  
გავლა გსურს,  
ვით შტაინერს.

1974



**კენჭერო**

შემოდგომაა,

აღარ შერჩათ ხეებს ფოთლები,  
აღბათ ასეთი ბედი ეწერათ!)

უცებ შემოკრა ჟამმა მიზრაფი.

და ისე, როგორც,

ბაბილონის თეთრი გოდოლი.

ჭერეც: ხის კენჭერო,

უფლის ხილვად, ცად  
ვით ისწრაფვის.

1995





\* \* \*

ჩამავალმა მზის სხივებმა,  
ვარსკვალგების ფრესკები და  
ღამის ტაძრის სახე შობეს.  
ვუმზერ მთვარეს ქვესკნელიდან,  
ვით ზესკენლის –  
საჭეთმკერობელს.

1969



\* \* \*

გახენიდან შიშის ტოტზე  
ზიხარ ისე,  
ვით მზეწვია.  
გიჭერს დღეთა არტახები.  
ამდენ მგლებთან –  
რას გახდები,  
თუ ღმერთი არ შეგეწია.



**სულიწმიდის ტაძრები**

რადგანაც ვართ მოსვლიდან,  
სულიწმიდის ტაძრები,  
ამიტომაც ჩვენ გემართებს,  
ჟამთა ორომტრიალში,  
უფლის მადლით გაძლება.

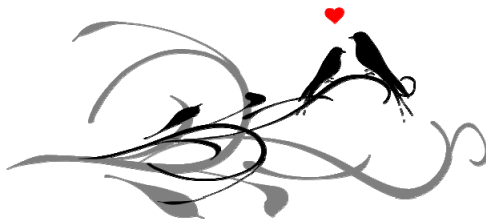
1994



\* \* \*

საქართველოს გაბრწყინების  
მიღვიძებენ დიად რწმენას,  
ძველი კოლხა,  
ის ეგრისი.  
ეს აია.  
უფალსა ვთხოვ, რომ „სწავლულთა  
მომცეს ენა“,  
ისე, როგორც ესაიას.

1989





\* \* \*

მას მერე,

რაც რომ არსთაგამრიგემ,

არყოფნის მიწად აგზილა,

არ ხარ მთლიანი,

ხარ ნახევარი.

ლოდინის ლოდზე მჯდარი ქვაზივით,

ცის მეფე ხარ და

მიწის მხევალი.

1995



**გასპეტაკლება შერი გიშერის**

მოვა სიკვდილი ისე,  
თითქოს და,  
დარი იყო და უცებ გაწვიმდა  
გასპეტაკლება ფერი –  
გიშერის.  
და ცოდვის შვილებს ცოდვა  
წაგვგწვიმდავს,  
ღვთის მადლმა დროზე თუ  
არ გვიშველა.

2004



\* \* \*

სიკეთის ნათლის გვირგვინოსანი,  
ცისკრის ნათელი ადგათ  
სინას მთებს  
და ბიბლიიდან ხმა წუხს  
ამოსი:  
– წყაროდ იდინოს ქვეყნად სიმართლემ,  
უამს მზის ჩასვლის და  
უამს მზის ამოსვლის.

1998



\* \* \*

“მზიანი ღამის“ ცისქვეშეთში,  
ლოცვით და შეწევნით  
განგების,  
ათასღწულებში გაძლებენ –  
შენი – კოლხური მითებით ნაგები:  
ზღვის ფსკერზე –  
ციხე და კოშკები,  
ხმელეთზე – პოეზიის ტაძრები.



\* \* \*

ჯერ კი როდის...

ათასეულ წლების იქით,  
როს ცოლ-ქმრული სიყვარული  
შლიდა აფრას.

ორთა ტრფობა ამ დროს აქეს.  
ჩვენიც ისე დარჩეს ზღაპრად –  
ვით ჰექტორის და ღვთაებრივ  
ანდრომაქეს.

1966



\* \* \*

დამეებიდან და წარსულიდან,  
არავინ იცის,  
თუ როდის მოხველ  
და წყლის ღვთაებას მოუხმობ ფასის.  
შავი ზღვა ხელში, უჭირავს  
კოლხეთს,  
ვითარც მზით სავსე გრაალის თასი.

1965



\* \* \*

ღვთის მადლით დათოვლილები,  
ცის თაღზე ღრუბლების  
მთები და  
კორდებია,  
რომელთაც მზის სხივი აპობს  
აისური.

ღამის ბილიკებით –  
ღღეები მოდიან,  
თეთრმოსილნი და აპოკალიფსური.

1969



\* \* \*

სამყარო რომ შეარყიო,  
მიდი,  
ერთხელ კიდევ სცადე:  
სივრცე დასცე ხმა – მეხური.  
მერე მეთერთმეტე ცამდე,\*  
აჰყევ მნათთა მოლოქროვილ  
საფეხურებს.

1989

---

\* მეთერთმეტე ცა – სადაც მხოლოდ სინათლე და ღმერთია





**სარჩევი**

წინასიტყვაობის მაგიერ.....5

\*\*\* (შენს ფერხთ გაერთხმევიან).....25

\*\*\* (პონტოს ზღვიდან ისევ მესმის).....26

\*\*\* (ათასლწულების გზებზე).....27

ხმა .....28

\*\*\* (რა ღრუბლები).....29

სადღაც ხანძთელის ტირის ბადიში.....30

\*\*\* (აღარ კოცნიან ტაღლები ნაპირს).....31

\*\*\* (სიმინდის ღერები).....32

\*\*\* (გრძელ „ჟოკიანი“ ქუილ ასურავთ).....33

ქაღდვა .....34

\*\*\* (რაღა მაქვს დანაშაული).....35

\*\*\* (ცის დარბაზებს).....36

შენი გულია მთვარე.....37

\*\*\* (კოლხეთისკნე მომავალმა) .....38

\*\*\* (ქარია თუ ქარიშხალი).....39

\*\*\* (ვინ იცის...).....40

\*\*\* (ათასლწულების ხელით).....41

\*\*\* (მოყვავილეს ზღვისკარად).....42

სეტყვა კახეთში.....43

\*\*\* (აჰა).....44

მოკვეთა .....45

*** (ძველ რომიდან მომავალი).....	46
*** (შენს წიგნებში სახლობენ).....	47
*** (მოღის პრეისტორიის).....	48
*** (გაზაფხულის ვარსკვლავებით).....	49
ისევ ორი იუდა .....	50
*** (მნათთა ჩოხა გიხდება).....	51
მესხეთში .....	52
*** (მიმწუხრისას თვალებში).....	53
*** (ურჯულთა უღვთო მოღვამ).....	54
*** (მიმწუხრისას ვიღაც ელის).....	55
*** (მოსავალს კი ერთი იმკის).....	56
*** (ურწმუნო კაცის კერაზე).....	57
*** (ვარსკვლავების ნათურებით).....	58
*** (პონტოს ზღვიდან ვისმენდი).....	59
*** (ქარიშხლის ძახილი).....	60
ათი ქალწული .....	61
*** (წყვდიადის ათასწლეულთა).....	62
*** (როცა თენდება დღე ბნელზე ბნელი).....	63
მთიები გალობდნენ ქართულ ცას.....	64
ხოტუ მატუა .....	65
*** (მეცხრე ციდან ჩამოფრენილს).....	66
*** (ზოგ-ზოგების გონის კართან).....	67
*** (ჯოჯოხეთის კი არა).....	68
*** (ღრუბელი კი ქარ-ბორიას).....	69

*** (ხედავ შურით უმზერენ...)	70
*** (შოორეული წარსულიდან)	71
*** (რუსთაველის ხმა გესმის)	72
*** (მცხოვრებთ შურის კუნძულზე)	73
*** (უხილავი და ფარული)	74
*** (წყვდიადიდან მოსული)	75
*** (ყანას ათასღწულების)	76
*** (ლოცვები მთიები)	77
*** (ტრაპიზონს და ფარნაკიას)	78
*** (ნაკადული სინათლის)	79
*** (ეშმას მცნებით აღჭურვილი)	80
*** (ღამის მიღმა სინათლედ)	81
*** (შორს)	82
*** (ცათა სასუფეველში)	83
ობელისკი წიწამურთან	84
*** (ღამით ელვა მთიებთან)	85
ქარები	86
*** (ცამდე მაღალ რწმენის მთიდან)	87
*** (ის პოეტია ცით მოვლენილი)	88
*** (წუთისოფლის შარაზე)	89
*** (მიწას სიცხით ტუჩგამსკდარს)	90
*** (საქართველოს ლურჯი ცა ხარ)	91
*** (ღმერთმა იცის ვინ თესავს...)	92
*** (შავფრთიანი ღრუბელი)	93

*** (ისევ ვითა რუსთაველს).....	94
*** (ვით წინასწარმეტყველი).....	95
*** (ყოვლისმსმენი და მხილველი).....	96
*** (ამქვეყნიურ ქაოსში).....	97
ლამე ქართლში.....	98
*** (ყოფნაცა და არყოფნაც).....	99
*** (წუხილის ქვაზე მოულოდნელად).....	100
თურქეთის გზაზე.....	101
*** (ლამაზი ყველა ნერეიდაზე).....	102
*** (დაგესლილ ორკაპა ენების).....	103
ხილვა: ეზეკიელი ქალდეაში.....	104
*** (დეგენდებით შებუმბლული).....	105
*** (უფალი თუ განრისხდა).....	106
*** (ვერ განკურნეს ზღვაში ანგელოზებმა).....	107
*** („ძოჯუანის“ ღვთისმოსავს).....	108
*** (გუნდი სერაფიმების).....	109
*** (მზის ჩასვლისას დასავლით).....	110
*** (ეფვრატთან და სინხუასთან).....	111
მგლები.....	112
*** (თქმულებების სეტყვაში და...).....	113
*** (როცა ზევსი ზევსობდა).....	114
*** (ანგელოზთა ფრთათა შრიალს).....	115
*** (მთამ ზღვას ნისლის კრაველი).....	116

*** (ხვარცასავით გადამდები) .....	117
*** (როდესაც ცის ტაძრიდან) .....	118
*** (ტყეში ათასწლეულთა) .....	119
*** (ცით მოვლენილ სიყვარულს) .....	120
სამება .....	121
ხსოვნის ღოდინი .....	122
ისევ ღოდინი .....	123
ფინიკია, ფრიგია და ლიდია .....	124
*** (ქარი ხეებს აქეზებს) .....	125
*** (წელი არის სინათლის) .....	126
გადმოაფენს თოვლი მანდილს .....	127
ტაძარი .....	128
*** (სხვები კი ჯგუფ-ჯგუფად) .....	129
*** (წამით აღარ ისვენებს) .....	130
*** (არყოფნის ზვირთების ხმაურში). 131	
ფსალმუნი-9999 .....	132
ვეშას-წყარო .....	133
*** (მიწაც და ხეცაც) .....	134
*** (ვარსკვლავებში ვეძებ ქართულ სუფს) .....	135
*** (ბრძოლითა და ყიჟინით) .....	136
*** (ცით დახურულ სამყაროს) .....	137
*** (შეიძლება ეს ზღვები) .....	138
*** (მთებზე უკან მავალებმა) .....	139

იერემია წინასწარმეტყველის გოდება.....	140
*** (წუთისოფლის ზამთარში).....	141
*** (სინამდვილე და მითი).....	142
*** (უმზეო და უნაპირო).....	143
*** (სიყვარულის მაღალ ხანძარს).....	144
*** (მზე სიცივისგან გამოპარული).....	145
*** (ისტორიის მეუფემ).....	146
*** (სიმყუდროვეში სხედან მთიები).....	147
13 და 17.....	148
*** (უსჯულოთა მეძუძურნი).....	149
*** (თარხონის ხმა არ ისმის).....	150
*** (ეს ბოროტი სამყარო).....	151
1956 – სტალინის სანაპირო.....	152
*** (დრო მოვა და ვით ცოცხლებს).....	153
*** (ცისქვეშეთში ქარიშხალს).....	154
*** (დასაბამიდან).....	155
*** (შენ სამყაროს გარს უვლი).....	156
ისევ სვანეთში.....	157
*** (შენი ოქროს ფიქრები).....	158
*** (დადგება ჟამი).....	159
*** (ბიბლიიდან მოისმის).....	160
მზის და მთვარის ბორბალი.....	161
*** (სამოთხეში მიმავალ...).....	162
*** (ფშავ-ხევსურეთს ჩამომდინარი).....	163

*** (გულს ისარი ბოროტების).....	164
*** (ხელთ ვიპყრია სამყარო).....	165
*** (სხვისი არა).....	166
*** (შოროეული წარსულიდან).....	167
საქართველო -1929.....	168
*** (მძინვარებდა კუპრის ზღვა).....	169
*** (ვხედავ მოხუც ჰომეროსს.....	170
*** (სამი ათასწლეულის შემდეგ).....	171
*** (შენს მზითმოსილ ნაფეხურებს).....	172
*** (წარსულიდან ხმა ისმის).....	173
*** (ლოცვითა და ვედრებით).....	174
შენ, ვით პეტრე იბერი.....	175
აღვას, პალმას, კიპარისს.....	176
პოეზიის აისბერგები.....	177
ხილვა: მარკოზი და მათე.....	178
ამღასა და ახიელს.....	179
*** (ვიცი „პარნათელები).....	180
*** (წყვდიადს ათასწლეულთა).....	181
ხილვა: მარიამ ღვთისმშობელი.....	182
*** (გეძახოდა ხმა უხმო).....	183
*** (ხვენთან არს დამთრგუნველი).....	184
*** (წარსულს გიფორიაქებს).....	185
*** (აღმოსავლეთ, დასავლეთით).....	186
*** (ირყევა სამყარო ქაოსური).....	187

*** (გარდასული დღეების).....	188
*** (მზე-ა-უფლის სიმბოლო).....	189
*** (როცა ჩუმი შრიალი).....	190
განთიადამდე ვარსკვლავების ისმის მუდარა.	191
*** (შურსა და ღვარძლს თესავენ).....	192
*** (შენი ხმა კი ვითარც მესი).....	193
*** (ისმის სიშორის ზარების რეკვა).....	194
*** (ელვის წვრილ ძაფით შემოკერილი).....	195
*** (ნათლითმოსილი საღამო).....	196
*** (ქართველის ლურჯ ცაზე ჩამოწოლილი).....	197
*** (იცი ათასწლეული).....	198
*** (ემორჩილებდეთ ბედისწერას).....	199
*** (მილიარდი წელი არის).....	200
*** (მეცხრე ციდან მოსული).....	201
მზე და ქარი.....	202
ვარივერი, ხარივერი.....	203
*** (ციდან დარეკილ შენს „კოლხურ ზარს“).....	204
*** (ვით წარსულში ისო ზირაქ...).....	205
*** (კოლხეთის შორორეული წარსულის).....	206
*** (ქართული მზის პალოზე).....	207
დიდგორზე.....	208
*** (ღვთის ნაკურთხი ტაძრები).....	209



*** (ძე ღვთისას თუ ხშირად).....	210
*** (კრავთა მმუსვრელ მგელსა ჰგავს...)	211
*** (დავიწყების კუნძულებიდან).....	212
ცოდვის შვილები .....	213
კვერციხი.....	214
სამეგრელოს მერამდენე დალაშქვრა.....	215
*** (სასოებით და ღვთის მადლით.....)	216
ჰელიოსის ფიალა.....	217
პარნასი მთაზე.....	218
*** (დამე თეთრად ნათევი).....	219
*** (ეს მე ვიყავი) .....	220
*** (ისე, ვითარცა ამირანმა).....	221
*** (მოგწყინდა ყოფნა დედამიწაზე) .....	222
*** (ქარის აკვანს გირწევდა).....	223
*** (სხვა არა).....	224
*** (მძვინვარ ათასლწულების).....	225
*** (აიეტის ვეძებ კოლხეთს).....	226
*** (სიკვდილი მისწრებაა ზოგჯერ).....	227
*** (მადლის ტახტზე დაბრძანებულს).....	228
*** (ისე).....	229
ვითარც ოტელოს იაგო.....	230
*** (ჩემი სიცოცხლის მადალ ნაძვის ხეს)....	231
*** (ხესთა სამყაროს იღუმალების).....	232
*** (მორჩა).....	233

*** (პონტო).....	234
მიწასთან ხარ წილნაყარი.....	235
იოგებს და ოკულისტებს.....	236
*** (სიხარულად მოფრენილი).....	237
წიგნი – „ამაღლება“ – 1973.....	238
*** (ცისკენ მიეუყვები ლოცვას).....	239
*** (მაღე აშრიაღლება).....	240
*** (მიმწუხრისას...).....	241
*** (გაზაფხულის ფეხის ხმა).....	242
კენწერო.....	243
ორი იუდა.....	244
*** (ჩამავაღმა მზის სხივებმა).....	245
*** (გაჩენიდან შიშის ტოტზე).....	246
სულიწმიდის ტაძრები.....	247
*** (საქართველოს გაბრწყინების).....	248
*** (მას მერე).....	249
გასპეტაკლება ფერი გიშერის.....	250
*** (სიკეთის ნათლის გვირგვინოსანი).....	251
*** („მზიანი ღამის“ ცისქვეშეთში).....	252
*** (ჯერ კი როდის...).....	253
*** (ღამეებიდან და წარსულიდან).....	254
*** (ღვთის მადლით დათოვლილები).....	255
*** (სამყარო რომ შეარყიო).....	256

מכתב

"האגודה הישראלית לטיפול בילדים" 100-8000000000  
האגודה הישראלית לטיפול בילדים, פועלת למען הילדים, ומתמחה  
בטיפול בילדים עם בעיות התנהגות, בעיות למידה, בעיות  
לשון, בעיות קשב, בעיות דיבור, בעיות חינוך, בעיות  
"בעיות של התנהגות" ובעיות של "בעיות של התנהגות"  
האגודה הישראלית לטיפול בילדים, פועלת למען הילדים, ומתמחה  
בטיפול בילדים עם בעיות התנהגות, בעיות למידה, בעיות  
לשון, בעיות קשב, בעיות דיבור, בעיות חינוך, בעיות  
"בעיות של התנהגות" ובעיות של "בעיות של התנהגות"  
האגודה הישראלית לטיפול בילדים, פועלת למען הילדים, ומתמחה  
בטיפול בילדים עם בעיות התנהגות, בעיות למידה, בעיות  
לשון, בעיות קשב, בעיות דיבור, בעיות חינוך, בעיות  
"בעיות של התנהגות" ובעיות של "בעיות של התנהגות".

מכתב  
2020



ვაჟა ეგრისელი

# კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად  
ტომი 25

VAZHA EGRISELI  
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”  
ONE HUNDRED VOLUME  
VOLUM 25

გამომცემლობის  
რედაქტორი – გელოდი ფოცხიშვილი  
მხატვარი – სპარტაკ ცინცაძე  
მხატვრული რედაქტორი – ირაკლი უშვერიძე  
ტექნიკური რედაქტორი – ნანა ღუმბაძე  
კორექტორი – გული შელია  
კომპიუტერული  
უზრუნველყოფა – ნანა და დათო მანდაშვილები

გამომცემელი – ღაჩი ღოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი  
2020



გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბოვსკაინის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30  
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com